

Mercator

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA MERCATOR

LETO XIII.

LJUBLJANA, FEBRUAR-MAREC 1975

ŠT. 2-3

TITOVO PRIZNANJE MERCATORJU

Skozi vse lansko leto smo proslavljali naš pomemben delovni jubilej, petindvajsetletnico podjetja Mercator. V vseh TOZD smo že imeli proslave, iztekli pa so se tudi kulturni in športni programi.

Zdaj smo pred našo osrednjo, zaključno proslavo, s katero bo praznovanje naše 25-letnice zaključeno. Na njej bomo podelili visoka priznanja najzaslužnejšim delavcem v podjetju.

Pravzaprav pa smo s podeljevanjem priznanj že začeli. V torek, 25. februarja dopoldne, je bila na republiškem izvršnem svetu slovesnost, kjer so bila prva priznanja že podeljena.

Na pismenem priznanju, priloženo je odlikovanju, ki ga je prejelo podjetje, je zapisano naslednje:

Z ukazom predsednika SFRJ številka 193 z dne 27. decembra 1974 je za posebne zasluge pri razvijanju in pospeševanju trgovine, industrije, inženiringa, gostinstva in storitev ter uspehe pri njihovem medsebojnem povezovanju in ob petindvajsetletnici obstoja in dela

ODLIKOVAN

Mercator Ljubljana

z Redom dela z zlatim vencem, kar potrjuje ta listina pisarne odlikovanj.

Beograd, 27. decembra 1974

S slovesnosti na republiškem IS

Na intimni slovesnosti na republiškem Izvršnem svetu je priznanja podjetju Mercator, generalnemu direktorju Adolfu Ostercu in namestniku generalnega direktorja Janezu Rozmanu izročil član IS Miran Mejak. Slovesnosti se je udeležil tudi član IS Marjan Lenarčič in predstavniki družbeno-političnih organizacij podjetja. Ob tej priložnosti je Miran Mejak, član IS, povedal naslednje:

Spoštovane tovarišice in tovariši!

Imam prijetno dolžnost, da vam podelim odlikovanja, s katerimi je vaša delovna organizacija in

vas odlikoval ob jubileju obstoja in plodnega delovanja ter kreativnega snovanja predsednik SFRJ, tovariš Josip Broz Tito.

Letos praznuje organizacija združenega dela Mercator import-export, podjetje za trgovino, industrijo, inženiring, gostinstvo in storitve pomemben jubilej, 25-letnico obstoja. V tem času je dosegla pomembne uspehe na poslovnem in samoupravnem področju. O tem nas prepričajo dejstva, da je podjetje od ustanovitve leta 1949 pa do danes stalno večalo realizacijo, ki danes znaša že 3,6 milijarde dinarjev, povečalo produktivnost dela in število

zaposlenih od 30 na 5200, ki ustvarjajo v 25 temeljnih organizacijah združenega dela ter s svojim delom zadovoljujejo širše družbene potrebe in potrebe občanov v kar 22 občinah širom po Jugoslaviji.

Podjetje je doseglo pomembne dosežke tudi na področju integracijskih gibanj in v razvoju trgovinske mreže tako v republiškem kot v širšem jugoslovanskem prostoru. V desetletnem obdobju od leta 1962 do 1972 je vložilo več kot 200 milijonov dinarjev v izgradnjo novih ali obnovitev starih kapacitet, kar pomeni z drugimi besedami povedano, usposo-

bitev ali ustanovitev nad 100 novih poslovnih objektov. V tem obdobju je podjetje pritegnilo v svojo integracijsko strukturo 24 podjetij trgovske, proizvodne, gostinske in uslužnostne dejavnosti.

Skozi obdobje svojega bujnega razvoja in rasti so se v podjetju vsestransko in odločno razvijali samoupravni odnosi v pristne medčloveške vezi, kar je pomenilo uveljavljanje ustavnih načel in je pripomoglo k zblizevanju, boljšemu poznavanju in navezovanju poslovnih in prijateljskih vezi. Realizacija ustavnih načel je prinesla neposredno odločanje delavcem na vseh nivojih o vseh bistvenih elementih poslovanja in nadaljnega razvoja tako posameznih temeljnih organizacij združenega dela, kot tudi celotne organizacije združenega dela Mercator.

Ob tem jubileju podjetja skupaj z njim praznujeta tudi tovariša Adlof Osterc, generalni direktor in Janez Rozman, namestnik generalnega direktorja, saj je uspeh podjetja tudi del njunih prizadevanj in snovanj.

S svojimi organizacijskimi sposobnostmi, znanjem, nepremagljivo zagnanostjo in požrtvovalnostjo ter z gojitvijo pristnih medsebojnih odnosov, sta odločno prispevala k dobrim poslovnim uspehom, ki so pogojevali razvoj poslovne in samoupravne organiziranosti ter peljali podjetje po poti modernizacije, razširitve dejavnosti, do enega največjih podjetij trgovine na drobno v Jugoslaviji.

Tako nesebično razdajanje in žrtvovanje samega sebe ne pomeni le napredovanje in rast podjetja, pač pa je to tudi prispevek k napredku in razvoju naše samoupravne socialistične skupnosti, ki zasluži širše družbeno in politično priznanje.

Prosim vas, da sprejmete moje čestitke k odlikovanju vaše organizacije združenega dela in k vašim osebnim odlikovanjem, s katerimi vas je ob tej priliki odlikoval predsednik republike SFRJ, tovariš Tito.

Odlikovanje za podjetje, Red dela z zlatim vencem, je prevzela Slavka Damjanovič, predsednica SDS.

KAJ VAM POMENI PRIZNANJE?

Visoka priznanja, ki so jih prejeli podjetje ter tovariša Adolf Osterc in Janez Rozman, so priznanja za dolgoletno in uspešno delo ne le odlikovancev, marveč slehernega člana naše delovne skupnosti. Kaj to priznanje pravzaprav pomeni? Na to vprašanje smo dobili naslednje odgovore:

Član IS, Miran Mejak, izroča priznanje generalnemu direktorju Adolfu Ostercu: red dela z rdečo zastavo.

Enako priznanje je dobil tudi Janez Rozman, namestnik generalnega direktorja.

Adolf Osterc, generalni direktor:

»Red dela z rdečo zastavo mi vsekakor pomeni veliko priznanje. Toda, to ni nagrada samo zame. To je obenem nagrada za celotno podjetje. Za številne sodelavce, ki so mi na dvaindvajset let dolgi poti pomagali peljati podjetje od uspeha do uspeha in premagovati številne težave. Zdaj lahko vidimo in trdimo, da je bila naša razvojna pot pravilna. Naša sedanja organizacija pa nam daje vse pogoje za uspešno nadaljnjo rast Mercatorja.«

Janez Rozman, namestnik generalnega direktorja:

»Vesel sem odlikovanja, ki pomeni priznanje za dolgoletno delo v podjetju in napredek Mercatorja. S tem odlikovanjem je hkrati dano priznanje vsem tisočim delavcem, ki so še v naši hiši, ali pa so bili člani naše delovne skupnosti. Marljivo in z zavestjo so opravljali svoje delo in s tem pri-

pomogli, da smo iz nekoč majhnega Mercatorja napravili takšen razvoj.

To nas seveda ne sme ustaviti pri nadaljnjem razvoju. Odlikovanje, ki smo ga prejeli, mora biti tudi vzpodbuda, da bomo poiskali načine in pota za še večje podjetje, v katerem bo združena tako industrija, kot tudi trgovina.«

Slavka Damjanovič, predsednica Skupnega delavskega sveta:

»Posebna čast mi je, da sem sprejela odlikovanje v imenu podjetja. Enkratni občutek je to in zdi se mi, da me je v vseh letih dela v Mercatorju doletela največja čast, da sem kot predsednica Skupnega delavskega sveta podjetja v tej mandatni dobi sprejela to priznanje. To pomeni vzpodbudo in vodilo za delo v prihodnje in potrjuje, da je dosedanja začrtana pot in delo Mercatorja pravilno.

Tretji sestanek osnovne orga-

To priznanje več kot 5000-članskemu kolektivu za 25-letno delo podjetja pomeni obenem priznanje slehernemu delavcu, ki je na svoj način pripomogel k razvoju Mercatorja kot celote.

Priznanje predstavlja tudi rezultat dolgoletnega dela in naporov podjetja Mercator, kot tudi trgovine nasploh. Še toliko dražje pa nam je, ker smo eno redkih trgovskih podjetij, ki mu je s tem odlikovanjem družba priznala minulo delo.«

Franc Škof, sekretar sveta Zveze komunistov:

»Odlikovanje je rezultat preteklega dela; rezultat naporov in prizadevanj delavcev, ki so v razvoj podjetja veliko prispevali. Istočasno je to priznanje za vse, ki so vodili ta kolektiv k uspehom in dokazali, da je bila ubrana pot pravilna. Čestitam vsem slavlencem oziroma odlikovancem, s pomočjo katerih je kolektiv ustvaril te rezultate na svoji petindvajsetletni poti. Nedvomno je svoje namene dosegel.

Še nadalje moramo razvijati cilje, ki jih je pred meseci postavil X. kongres ZKJ, o nadaljnjem razvijanju in poglobljanju samoupravnih odnosov.«

Marjan Gradišar, predsednik IO konference osnovnih organizacij sindikata:

»To priznanje, ki ga je danes prejelo podjetje Mercator, je potrdilo pravilne razvojne politike Mercatorja in je vzpodbuda za nadaljnje delo. Tako podjetju, kot obema odlikovancema v imenu konference sindikata iskreno čestitam in želim, da bi bila politika razvoja podjetja tudi v bodoče v korist družbe in celotnega delovnega kolektiva Mercator.«

Igor Gruden, predsednik konference mladih delavcev:

»Priznanje, ki ga je danes prejelo podjetje, je dokaz zdravih in

pravilnih odnosov v podjetju. Obenem je to tudi velika pobuda za nadaljnje razvijanje samoupravnih odnosov v podjetju. To je zasluga celotnega kolektiva.

V imenu konference mladih delavcev in vseh mladih iskreno čestitam tovarišu Adiju Ostercu in Janezu Rozmanu za njun trud in prizadevanja pri razvoju našega Mercatorja. Želim, da bi še dolgo ostala med nami in tako uspešno vodila podjetje.«

Stane Vrhovec, predsednik komisije za proslavo 25-letnice:

»Proslavljanje našega jubileja se počasi bliža koncu. V vseh TOZD so ob tem pomembnem jubileju že imeli proslave. Tudi kulturni in športni programi so končani. Zdaj smo še pred zaključno prireditvijo celotne organizacije združenega dela Mercator, ki bo predvidoma v mesecu marcu. S tem bo praznovanje 25-letnice obstoja in rasti Mercatorja končano. Za tem pa se celotni delovni kolektiv vključuje v program praznovanja 30-letnice osvoboditve.«

Mile Bitenc

Po podelitvi priznanj se je zahvalil generalni direktor Adolf Osterc in dejal naslednje:

»Dovolite mi, da se v imenu celotnega kolektiva podjetja Mercator, v imenu svojega sodelavca in v svojem lastnem imenu zahvalim za izkazano priznanje z željo, da se ta moja zahvala posreduje predsedniku republike.

Ta priznanja bodo nam vsem dala še večjo pobudo za naše nadaljnje delo in uveljavljanje novih samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov v našem podjetju.«

Iz dela OO ZK delovne skupnosti podjetja

nizacije Zveze komunistov delovne skupnosti podjetja, ki je bil 13. februarja, je bil namenjen predvsem informaciji P CK ZKJ o nekaterih aktualnih idejnopolitičnih vprašanjih pri nas in o nalogah komunistov.

Pred tem je občinski komite konference ZK Ljubljana-Vič-Rudnik na posebnem sestanku seznanil vse sekretarje osnovnih organizacij ZK o teh vprašanjih.

Članom naše OO ZK je bila na sestanku informacija prečitana v celoti. Za tem so v živahni razpravi sodelovali tovariši Vasja Butina, Ivanka Vrhovčak, Adolf Osterc, Marjan Pogačnik, Stane Vrhovec, Mira Oblak in Alojz Briški.

Poudarili so, da je informacija za komuniste v organizacijah pomembna. Ugotovitve informacije je treba presaditi v svoje okolje in jih tam tudi obdelati. Pri Mercatorju prvo leto uresničujemo samoupravni sporazum in mora-

mo govoriti o lastni samoupravni praksi in o našem gospodarskem razvoju ter ciljih. Predvsem naj bi bili komunisti tisti, ki bi po zapisanih sporazumih delali in živeli in bili odgovorni za novo uvajanje samoupravne prakse.

Na sestanku OO ZK delovne skupnosti podjetja je bilo tudi obravnavano poročilo o delu osnovne organizacije v preteklem obdobju, to je v obdobju po pismu predsednika Tita in IB CK ZKJ.

V četrtek, 27. februarja, pa je bil naslednji, četrti sestanek OO ZK delovne skupnosti podjetja. Sprejet je bil plan dela OO ZK, poslovnik o delu, imenovana je bila tudi komisija za idejno politično delo in sprejem novih članov. Na sestanku je bil izvoljen tudi poverjenik »Komunista« in sprejet dopolnilni program idejno političnega izobraževanja in usposabljanja komunistov.

M. B.

Ob 8. marcu - Dnevu žena

Tretjino celotnega bogastva na svetu proizvajajo ženske, vendar je samo tretjina od njih plačana za enako delo enako kot moški, komaj tretjina žena pa aktivno sodeluje v poslovnem in političnem življenju.

Enakopravnost med moškimi in ženskami je jasno poudarjena v resoluciji 27. zasedanja generalne skupščine Združenih narodov, ki je leto 1975 proglasila za mednarodno leto žensk. Čeravno zakoni večine razvitih držav priznavajo splošno enakost, pa se v svetu še vedno srečujemo s tradicionalno diskriminacijo žensk.

Vse bolj je potrebno krepiti tudi odgovornost in povečati vlogo žensk v gospodarskem, socialnem in kulturnem napredku človeštva ter povečati prispevek žensk pri razvoju prijateljskih odnosov in sodelovanja med državami, v dobro miru v svetu.

Napredno žensko gibanje se je pričelo v Jugoslaviji že pred vojno. Naše ženske so se vključevale v delavsko gibanje, ki ga je vodila komunistična partija. Vrhunec svojih moči pa je naša ženska pokazala med NOV, ko se je skupno s tovariši borila za pravičnejšo

in boljšo prihodnost. V tem boju so naše ženske stopile prvič v javno življenje in postale enakopravne moškim.

Danes so ženskam dostopne vse šole, vsa delovna mesta, osvajajo pa tudi najvišje vrhove v družbeno-političnem življenju. Tako je bilo v lanskem letu izvoljenih v skupščinska telesa 34 % žensk, ob jesenskih volitvah v SIS pa kar 39 % žensk.

Ženska kot delavka v združenem delu si prizadeva za možnosti, pravice in dolžnosti, da bi se lahko aktivno in ustvarjalno borila za hitrejšo reševanje vprašanj tako v podjetju kot tudi širših družbenih problemov, ki jo najbolj občutno zadevajo. Sodeluje pri reševanju problema otroškega varstva, družbene prehrane, stanovanjskega vprašanja, načrtovanja družine in ne nazadnje vlaga svoje napore tudi za stabilizacijo gospodarstva.

Velik del našega preko 5000 članskega kolektiva štejejo ženske. Skupno z učenkami jih je kar 3660 ali približno 75 % vseh zaposlenih. Ob tem ni naključje, da imajo ravno naše delavke pomemben delež pri dobrem gospodarjenju v podjetju, samoupravnem in

družbeno-političnem življenju kolektiva. Ko smo brskali po osebni kartoteki smo zasledili tudi tale podatek: izmed 2898 redno zaposlenih žensk ima visoko izobrazbo 8 žensk, višjo 15, srednjo 322, dveletno srednjo šolo 14, nižjo 188. Visokokvalificiranih delavk je 165, kvalificiranih 1746, polkvalificiranih 282 in nekvalificiranih 228.

Osmi marec kot mednarodni dan žena ima še vedno aktualno vsebino, zato se moramo ob proslavljanju zavzemati za to, da bo ta dan vsebinsko odražal svoje poslanstvo ne samo s pogledom v zgodovino temveč tudi v prihodnost, ko si bomo še bolj prizadevali za hitrejšo razreševanje vseh perečih vprašanj v zvezi s položajem žensk tako v delovnih organizacijah, kakor tudi v krajevnih skupnostih, občinah in drugje.

Pred dnevi smo obiskali nekaj naših sodelavk in z njimi poklepetali o njih samih, o njihovem delu, o njihovem udejstvovanju na samoupravnem, političnem, družbenem in kulturnem področju. Preberite, kaj so nam povedale.

N. L.

JOŽICA VONČINA

Srečala sem jo za pultom prodajalne na Vojskem. Tu dela že drugo leto in prav nič je ne mika v dolino, v sodobnejše prodajalne, kajti navezanost na domači kraj je močnejša od želja po boljših delovnih razmerah.

Jožica je dekle pri dvajsetih. Je iz družine, ki šteje kar dvanajst otrok. Delo v trgovini jo je veselilo že v otroških letih. Po končani osnovni šoli je odšla v Novo Gorico, kjer je obiskovala šolo za prodajalce. Praktično delo je opravljala v Idriji, po zaključnem izpitu pa se je vrnila domov na Vojsko, v skromno tamkajšnjo prodajalno.

Od doma do delovnega mesta prehodi Jožica kar šest km v eno smer, zato si, kadar je veliko snega, poišče stanovanje kje bliže.

Ni bilo treba dosti izpraševati. Jožica je zgovorno dekle, pa je kar pripovedovala:

»Rada bi se še naprej izobraževala. Vendar, zaenkrat tu ne vidim možnosti, ker smo predaleč od izobraževalnih centrov. Če živim v kraju, ki ima slabe avtobusne zveze, si za marsikaj prikrajšam. Tudi v delo mladinske organizacije v TOZD in organov samoupravljanja se mi iz oddaljenih vasi ne moremo vključiti.«

Aktivno pa Jožica Vončinova sodeluje v domačem prosvetnem društvu in krajevni skupnosti. Svoj prosti čas preživi na vajah prosvetnega društva, opravlja tajniške posle v društvu, lansko leto pa je bila izvoljena tudi

za delegatko v samoupravni interesni skupnosti za kulturo.

Pomenkovali sva se tudi o 8. marcu, dnevu žena.

»Pri nas na deželi ne dajemo temu prazniku tak pomen kot v mestu, pravzaprav ga ne poznamo na tak način kot v mestu. Na ta dan moški voščijo, šolarji pa nam pripravijo proslavo. Pri nas ga obeležimo brez cvetja in daril, a vseeno pristrčno. Žal mi je le to, ker se ne morem udeležiti izleta, ki ga za ženske organizirajo v TOZD, ker bi tako lahko spoznala ostale ženske našega kolektiva.«

Seveda pa sva pogledali še malo v prihodnost. Jožica mi je zaupala: »Tu bom ostala, ker imam rada goski svet, svež zrak in zemljo. Le to si želim, da bi kmalu pričeli z gradnjo nove trgovine. Vsi vaščani to že leta in leta težko pričakujemo in obenem si želimo, da bi naša vas, ki je dala številne žrtve v NOB, deležna vsaj nekoliko napredka. Če bomo asfaltirali cesto, zgradili novo trgovino in odprli nov obrat ETE, kar je v načrtu, ni nevarnosti, da bi naši lepi kraji tod okoli propadli.«

PEPCA ZANOŠKAR

V samopostrežni prodajalni naše TOZD »Emona« v Gerbičevi ulici v Ljubljani smo se pogovarjali s poslovodkinjo, **Pepco Zanoškar**. Enajsto leto je že zaposlena v isti prodajalni. Prav od prvega dne, ko je bila nova, moderna samopostrežba na Gerbičevi odprta.

Naj povemo, da je prodajalna založena z vsem, kar gospodinja potrebuje pri vsakdanjem nakupu. Živila, sadje, zelenjava, mesni izdelki, cela vrsta pijač, galanterijsko blago pa še in še, se nakupovalcem ponuja iz dobro založenih gondol, polic, pultov in hladilnikov.

Pred enajstimi leti je bila ta prodajalna sicer prav takšna, a okoliš je bil še veliko manjši. Zdaj je že skoraj prenapolnjena, saj je treba poskrbeti za veliko izbiro najrazličnejšega blaga. Za vse to skrbi tovarišica Pepca Zanoškar, pomagajo pa ji seveda ostale sodelavke; dvanajst redno zaposlenih in štiri učenke. Vsi skupaj si prizadevajo, da stranke v čimvečji meri zadovoljijo. In to se nedvomno odraža tudi na doseženem prometu. V lanskem letu so povprečno iztržili mesečno preko sto starih milijonov. Naj za primerjavo navedemo podatke izpred enajstih let, ko je bila prodajalna odprta: v avgustu 1964 so bili zadovoljni, ker se je v blagajni nabralo trinajst milijonov ...

Sicer pa pustimo zdaj podatke o prodajalni in napišimo še nekaj besed o tovarišici Zanoškarjevi. Sicer jo je trgovina veselila že od otroštva, vendar jo je pot do tega dela pripeljala slučajno. Po končani osnovni šoli se je vpisala na srednjo tehnično šolo. Bilo je med vojno; prišli so Nemci in šolo zaprli. Za mlado dekle ni bilo vprašanja, kam sedaj. Sorodniki so imeli trgovino in kmalu je stopila za trgovski pult.

Pepca Zanoškar

Izučila se je in delovna pot jo je vodila od trgovine do trgovine. Že leta 1947 je sprejela prvo poslovodsko mesto na Lavrici in takšno delo opravlja še danes.

Pred leti je bila na praktičnem izpopolnjevanju v Švici. Pravi, da do takrat sploh ni imela pojma o samopostrežbi. Bogate izkušnje, ki jih je nabrala pri »Migrosu« je kmalu začela presajati na domača tla in dosegla velike uspehe.

Kaj sama meni o prodajalni, kjer je zaposlena?

»Moram reči, da smo kar zadovoljni. Promet je lep, saj skrbimo, da ponudimo prav vse, po čemer kupci povprašujejo. Kolektiv je dober. Z nekaterimi sodelavkami delamo skupaj že dolga leta. Le nekaj nas tare; sobotno delo, prosto soboto popoldne. Prav zaradi tega smo že izgubili nekaj prav pridnih trgovskih delavk. In to je velika škoda. Mislim, da ne bi prav nič izgubili na prometu, če bi bilo ob sobotah popoldne zaprto. Nihče ne ve, kaj pomeni za žensko, če dela vse življenje od jutra do večera. Naj se vsaj ob koncu tedna malo spočije in malo bolj posveti svoji družini.«

Delo ji vzame veliko časa. Rada ima red in dokler ne postori prav vsega, ne gre do-

Jožica Vončina

mov. Ni važna ura, pravi. In tako se z dela velikokrat vrača šele pozno popoldne.

Služba ji vzame veliko časa. Pa se potem lahko posveti tudi drugemu delu? Odgovor na to vprašanje je pritrdilen. Vrsto let zapored je aktivno sodelovala v samoupravnem življenju v TOZD; zdaj sicer ne sodeluje več, ker nov delegatski sistem tega ne dovoljuje, saj je v njenem kolektivu več kot 10 zaposlenih.

»Ni važno, kje sodeluješ. Glavno je, da si o dogajanjih v TOZD in v podjetju dobro obveščen. Če imaš zanimanje, lahko zveš za vse. Mislim pa, da je nujno, da so v organih samoupravljanja zastopane tudi ženske.«

Pa vseeno tovarišico Zanoškarjevo čakajo po končani službi tudi druge obveznosti. Ne samo doma. Je član Zveze komunistov, pred kratkim pa je bila tudi izvoljena za delegata pri Občinskem sindikalnem svetu za občino Vič Rudnik.

IVANKA KOBAL

Za tovarišico **Ivanko Kobal** so mi povedali, da je ena izmed najbolj vestnih delavk v TOZD Idrija. Poiskala sem jo v prodajalni Železnina v Cerknem. Svojo pripoved je pričela takole:

»Doma sem iz Konamelj. V trgovini sem pričela delati leta 1948 in to v Idriji. Tam sem bila le dva meseca, potem pa sem se preselila v Cerkno. Do danes sem prodajala tako-rekoč že vse: od tekstila, železnine, elektromateriala, pohištva, stekla do posode in porcelana. Še to naj povem, da sem vseskozi v isti prodajalni.«

Vse do leta 1965 sta v prodajalni delali le dve delavki, šele takrat pa sta dobili moškega sodelavca, ki je zasedel mesto poslovođa. Čeravno je imela tovarišica Kobalova vse možnosti, da postane poslovođkinja, se je temu odrekla. Kot mi je dejala, je bila ta odločitev sicer skromna, a preudarna.

Seveda sem ob tem pomislila, da morda tovarišica Ivanka zato ni konkurirala, ker sodi, da naj takšna mesta zasedejo moški, pa mi je postregla z odgovorom:

»Menim, da smo ženske sposobne opravljati enaka dela kot moški, le včasih pa po preudarnem premisleku ugotoviš, da imajo moški nekje le prednosti, seveda pri nekaterih delih. Tu že lahko vpletem tudi svoj primer. Prodajamo tudi gradbeni material in menim, da so moški pri nabavi in prodaji tega blaga seveda sposobnejši. No, tudi ženska lahko to dela, samo mora vložiti v takšno delo veliko več truda kot moški.«

Tovarišica Kobalova ni ženska, ki bi se aktivno vključevala v družbeno politično življenje. Najraje je za pultom ali pa doma, kjer se v prostem času ukvarja s pletenjem in

heklanjem. Sem pa tja je izvoljena tudi v organe samoupravljanja, kjer z veseljem pomaga reševati probleme svoje TOZD.

HERMINA SOKO

Na obisku v TOZD »Hladilnica« smo se pogovarjali tudi s **Hermino Soko**. V kolektiv je prišla pred sedmimi leti, zaposlila pa se je na delovnem mestu administratorke, obenem pa je vodila tudi blagovno knjigovodstvo. Čez leta je k temu delu dobila še fakturiranje in zdaj pravi, je polno zaposlena. Dela je veliko in prav pošteno je treba pohiteti, da je z vsem na tekočem.

Hermina Soko

Razen tega dela, ki ga terja delovno mesto, je mlada Hermina še precej zaposlena. Lani je bila sprejeta skupaj s tremi sodelavci v vrste Zveze komunistov. Za ta korak se je odločila sama. Ker pa v njihovi TOZD nimajo svoje partijske celice, se je v delo vključila v OO ZK pri Delovni skupnosti podjetja. Letos je bila izvoljena v Izvršni odbor sindikata, sprejela pa je funkcijo blagajnika. Pa to še ni vse. Vse zapisnike z raznih sej pripravlja prav ona, razen tega pa je tudi predsednik sveta za kršitev delovnih obveznosti.

Ko smo lani volili delegate v Samoupravne interesne skupnosti, je bila izvoljena tudi Hermina Soko. V SIS v okviru občine Ljubljana-Center je delegat na področju otroškega varstva.

»Prav se mi zdi, da tudi ženske vse bolj in bolj aktivno delujejo na najrazličnejših področjih. Nerodno za ženo delavko, mater je to, da je včasih preobremenjena. Po službi kliče dom in če hočeš biti z vsem na tekočem, moraš nemalokrat najrazličnejše materiale preštudirati tudi v prostem času. Sama sem delegat v SIS za otroško varstvo. In to v občini Center, stanujem pa v Šentvidu. Veliko bolj bi bilo, ko bi lahko delala na domačem področju.«

Razpeta sem med delom v službi in domom. Otroka imam v varstvu privat; v Šentvidu je zaenkrat en sam vrtec in prav nobenih izgledov ni, da bi prostor našli tudi za mojega otroka. Prošenj imajo na kupe in kar v obraz so mi rekli, naj pozabim na to...«

Reportažo »Mercatorjev 8. marec« sta pripravila Nada Lombardo in Mile Bittenc, fotografiral je Kancijan Hvastija.

IDA PRIMOŽIČ

Ido ne poznajo samo sodelavci TOZD »Grmada«, kjer dela že polnih petnajst let. Ido poznajo številni mlajši delavci številnih ljubljanskih TOZD, saj je pred leti uspešno vodila Mercatorjevo mladinsko organizacijo. Že nekaj let zapored pa honorarno dela tudi na našem štandu na Zagrebškem velesejmu.

Ko smo lani ob 25-letnici podjetja priredili nekaj športnih srečanj, je povsod sodelovala tudi ona. Saj res, naj ne pozabim omeniti, da se s športom kar precej aktivno ukvarja. Kljub temu, da je med tednom v službi v Ljubljani. Sicer pa je doma iz Šempetra v Savinjski dolini. Tam je obiskovala tečaj za vaditelje telesne vzgoje za predšolsko mladino. Redno vsak četrtek zvečer tudi hodi tja k telovadbi, zjutraj pa se vrača v Ljubljano v službo. V TRIM akciji pa sodeluje kar s celo družino in je pred kratkim za svoje uspešno in intenzivno sodelovanje v Šempetru edina ženska, ki je dobila zlato trim značko.

Ni čudno torej, da poleg dela v službi, kjer skrbi za osebne dohodke, posveti precej časa tudi delu športne komisije pri sindikatu. Od leta 1964 naprej je aktivno delovala v Izvršnem odboru sindikata in v tem času imela razen športa na skrbi tudi kulturo, skrbela je za blagajno, bila pa je tudi tajnik sindikata. Zdaj je član delavskega sveta TOZD »Grmada« in član delegacije TOZD.

»Mislim, da je prav, da so ženske vključene tudi v družbeno-politično delo. Toda preobremenjenost marsikateri to delo otežuje. Če si enkrat član nekega organa, delegacije, je to še premalo. Moraš se aktivno vključiti v delo. Moraš se seznaniti s tem in onim problemom, za sestanke je potrebno preštudirati razne materiale. Vendar pa vedno in povsod ni tako.«

Kljub temu, da je Ida med tednom v Ljubljani in veliko obremenjena s službo, lepo skrbi tudi za dom. Za moža in dva sinka v Šempetru, ki so vsi, tako kot ona, navdušeni športniki.

Ida Primožič

Ivanka Kobal

Frančiška Perčič

FRANČIŠKA PERČIČ

Ko smo se pred nekaj meseci mudili v TOZD »Hladilnica«, smo že napovedali ponoven obisk. Obisk, ki ga naj bi posvetili njihovim delavkam. Naj zapišemo, da je v kolektivu, ki šteje le dvainštirideset zaposlenih, žensk zelo malo. Samo tri so in ko smo jih pred kratkim obiskali, smo prvi pogovor opravili s tovarišico **Frančiško Perčič**.

Srečali smo jo na delovnem mestu, v splošni službi. Kot vodja splošne službe dela od leta 1967, ko se je Hladilnica pripojila k Veletrgovini Mercator. Sicer pa je prišla v kolektiv že pet let prej in opravljala različne posle; delala je v računovodstvu, opravljala je administrativne in druge posle.

Na sedanjem delovnem mestu ima zelo razgibano delo. Razen kadrovskih poslov obračunava tudi osebne dohodke za TOZD »Hladilnica«, vodi blagajno samopomoči...

Lani ji je bila zaupana dolžnost delegata v Skupnem delavskem svetu, kamor prenaša sklepe zbora delovnih ljudi v svoji TOZD. Tudi v Samoupravne interesne skupnosti je bila izvoljena in sicer na področju zaposlovanja.

»Zavedam se,« je dejala tovarišica Perčičeva, »da so naloge, ki jih opravljam v imenu svoje TOZD, odgovorne. Preko zapisnikov, ki jih izobesimo na oglasno desko, naše delavce seznanjamo z delom samoupravnih in političnih organov. Sicer pa je informiranje na ni-

voju podjetja zadovoljivo, za kar se imamo v veliki meri zahvaliti časopisu Mercator.

Sem mnenja, da ženske morajo sodelovati v takšnih organih. Če smo na delovnih mestih enakopravni, potem je prav, da vsi aktivno sodelujemo tudi v družbeno-političnem delu. Morda je za zaposleno ženo to malo težko; razen dela v službi čaka še družina in veliko dela doma. Toda z dobro voljo se človek lahko posveti tudi delu izven službe,« je še pristavila tovarišica Perčičeva.

MARTINA AJDIŠEK

»Če imaš veselje, do kakršnega koli dela, potem ti to delo ne predstavlja posebne obremenitve,« je začela pogovor nadvse zgovorna **Martina Ajdišek** iz TOZD »Standard« Novo mesto.

»Ženske rade delamo, tudi izven službe. Vendar moramo delati z veseljem. Če si prisiljena, potem je bolje, da pustiš vse skupaj.«

Martina ima veselje do dela. Do tistega, ki ga dan za dnem opravlja na delovnem mestu. Pri Mercatorju je že od leta 1958 na delovnem mestu referenta za potrošniška posojila. Rada pa ima tudi delo v raznih družbeno-političnih organizacijah.

Več let je aktivno sodelovala pri delu Izvršnega odbora sindikata v TOZD; zdaj ima še več funkcij. Izvoljena je bila v delavski svet, je član delavske kontrole, pa v občinskem

sindikalnem odboru za trgovino. Pa tudi to še ni vse.

Že dlje časa je vodja ekipe za ljudsko obrambo. Obiskovala je 80-urni tečaj in je na tem področju že pravi strokovnjak.

In še nekaj naj zapišemo o tovarišici Ajdiškovi. Je že dolgoletna krvodajalka. Sama je kar štirinajstkrat darovala kri in je za to prejela že srebrno in zlato značko. Ker ima redko krvno skupino, jo večkrat na odvzem pokličejo tudi sami. Morda je malce nenavadno to, da so jo lani poklicali prav na Silvestrovo.

»Leta 1962 je bila pri nas organizirana krvodajalska akcija. Javila sem se in od takrat naprej kri dajem redno. Celo po štirikrat na leto sem jo že dala.

Ko enkrat kri daš, dobiš zavest; in potem te pot pelje naprej. Če samo pomislim, koliko nesreč je. Ne veš, kje te čaka.«

Tako je pripovedovala tovarišica Martina, ki je s svojo humanostjo morda rešila že prenekatero življenje.

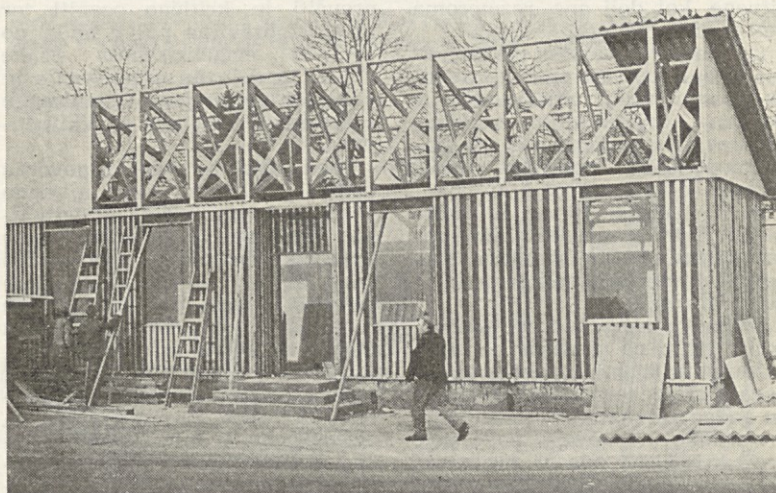

Martina Ajdišek je na upravi TOZD »Standard« Novo mesto zaposlena v oddelku za potrošniške kredite, rada pa se udeležuje tudi pri družbeno-političnem delu.

Fotokamera je zabeležila

Náš fotograf je tale, na novo prebarvan kamion-hladilnik naše TOZD »TMI«, ujel v svoj objektiv pred kratkim v Novem mestu.

Transportni oddelek naše TOZD »Grosist« se je že jeseni preselil iz Tržaške ceste v centralno skladišče. Zaradi tesnega sodelovanja s šoferji je bilo to nujno potrebno. Z odpravo nekaterih težav so se pojavile druge; tesni prostori delo otežujejo. Pa ne bo več dolgo tako, saj bo nova montažna hišica že v kratkem delavcem transportnega oddelka nudila svetle in udobne delovne prostore.

Kako nadalje uresničujemo ustavne naloge v podjetju

Na posvetovanju širšega posvetovalnega kolegija, predstavnikov družbeno-političnih organizacij podjetja in predsednice Skupnega delavskega sveta dne 18. 2. 1975 se je obravnavalo vprašanje nadaljnjega uresničevanja ustavnih nalog v podjetju. V zvezi s tem je podal generalni direktor podjetja tovariš Adolf Osterc uvodne misli, katere objavljamo v celoti.

Smernice ter naloge po resolucijah X. kongresa ZKJ in VII. kongresa ZKS nas zadržujejo, da začeto delo za oblikovanje in razvoj TOZD še v naprej spodbujamo in usmerjamo k iskanju rešitev, ki bodo na podlagi ustave poglobljale samoupravno vsebino proizvodnih odnosov. Boriti se moramo zato, da delavci, organizirani v TOZD, tudi praktično delujejo kot družbenoekonomski subjekti in da so nosilci vseh družbenih funkcij. Treba je še vnaprej dosledno uresničevati ustavna določila, da združeni delavci in vsi delovni ljudje samoupravno in odgovorno odločajo o pogojih dela in rezultatih svojega dela in o vseh sredstvih in tokovih družbene reprodukcije.

Združevanje TOZD v delovne organizacije in sestavljene organizacije združenega dela mora potekati po ustavnih načelih:

da se doseže neposredno povezovanje proizvajalcev, odvisnih med seboj v proizvodnem procesu in menjavi, da se doseže večja storilnost;

da se omogoči združenemu delu, da obvlada razširjeno reprodukcijo in pogoje dela;

da se odpravlja zaprtost, neracionalno organizacijo in monopolistične težnje v medsebojnih odnosih;

da se med temeljnimi in drugimi organizacijami združenega dela uvaja enakopravne odnose;

da se dosledno razvija vzajemnost in solidarnost;

da se skrbi za boljše življenjske razmere delavcev in

da se v praksi iščejo rešitve, ki bi preprečile neopravičeno prelihanje dohodka iz ene TOZD v drugo.

Naša delovna organizacija je bila 31. 10. 1974 vpisana v sodni register skupno s 25 TOZD in 444 poslovnimi enotami.

Ugotoviti moramo:

da se pravno formalno pojavljajo vse TOZD, tako trgovske, kot proizvodne, gostinske in storitvene, kot deli ene, razmeroma velike delovne organizacije;

da smo v postopku usklajevanja in sprejemanja samoupravnega sporazuma o združevanju v delovno organizacijo nenehno upoštevali specifične odnose, zlasti med TOZD s trgovsko in proizvodno dejavnostjo;

da bo treba te odnose še nadalje utrjevati z medsebojnim sporazumevanjem in iskanjem čim boljših praktičnih rešitev v skladu z ustavo.

Načelo enakopravnosti, medsebojni vpliv na poslovno in razvojno politiko, prevzemanje skupnega rizika, zagotavljanje skupne odgovornosti za razširjanje materialne osnove, povečanje produktivnosti dela v proizvodnji in prometu, udeležba v dohodku, doseženem s sodelovanjem v sorazmerju s tem, kolikor so TOZD k njemu prispevale — so ustavne naloge, ki jih moramo realizirati v naših sedanjih in bodočih medsebojnih odnosih.

V zvezi s tem so naše naloge: konsolidacija odnosov tam, kjer

so že urejeni v skladu z ustavo in iskanje nadaljnjih boljših rešitev tam, kjer še niso;

izdelava študij in analiz, da se ugotovi, katere TOZD so organizirane v skladu z ustavo in v katerih delavci lahko uresničujejo svoje družbenoekonomske in druge samoupravne pravice;

ugotoviti, ali so in kje so pogoji za organiziranje več TOZD;

ugotoviti za TOZD s proizvodno dejavnostjo, ali so zanje podani pogoji, da se organizirajo kot delovne organizacije, ki bi se povezale s trgovskimi delovnimi organizacijami v sestavljeno organizacijo združenega dela.

Temeljno načelo pri povezovanju proizvodnih organizacij s trgovskimi mora biti, da se ne povezujejo vse proizvodne organizacije na določenem področju v eno samo sestavljeno organizacijo, preko katere prodajajo vse proizvode, ampak da so praviloma povezane v več sestavljenih organizacij. Ko se proizvodna organizacija združi v sestavljeno organizacijo skupno s trgovsko organizacijo, torej ne preneha obstajati kot samostojna delovna organizacija s svojo firmo. To pomeni, da trgovinska organizacija ni »kapa« sestavljene organizacije. Trgovinska organizacija ne sprejme pod svojo »streho« proizvodne organizacije, ki bi na tak način postale »deli« trgovinske organizacije, kot se to sedaj dogaja. Kako naj bi se te naloge izvajale, nam daje podrobnejša izhodišča članek, objavljen v »Komunistu« z dne 6. 1. 1975 pod naslovom »Sedanjí družbeni trenutek boja nosilcev družbene akcije pri preobrazbi in utrjevanju samoupravnih socialističnih odnosov na ustavni podlagi«.

Ko se odločamo o sedanjih in bodočih integracijah, ko bomo razpravljali o perspektivnem razvojnem načrtu in letnem načrtu, bomo morali ta vprašanja na podlagi analiz sedanjega stanja in naših medsebojnih odnosov dobro proučiti in kritično oceniti ter poiskati pravilno pot v nadaljnjo ustavno organiziranost vsake TOZD in delovne organizacije in v katere sestavljene organizacije združenega dela naj se vključujemo.

Pred nami so torej odgovorne naloge. Na vsak način moramo iti v nadaljine, zlasti integracijske povezave, s katerimi bomo povezali trgovino s proizvodnjo tako, da se bo poslovanje obeh dejavnosti tako povežalo, da bo usoda obeh dejavnosti po bodisi dobrih ali slabih rezultatih skupna. Na tem področju, zlasti kar se tiče te povezave, smo še premalo naredili. Zavedamo pa se, da moramo v take oblike vstopati z vso odgovornostjo do delovnega človeka, pa bodisi v proizvodnji ali v trgovini, pri čemer moramo imeti pred seboj tudi potrošnika.

Res so eventualne pravne solucije še nezadosti obdelane, vendar nam je ustava dovolj jasen usmerjevalec naših akcij in moramo mi z našimi izkušnjami in

pozitivnimi rešitvami vplivati, da bo tudi zakonodaja, ki se pripravlja, vsebovala take rešitve, da bodo dejansko omogočile delovnemu človeku na vseh nivojih družbene reprodukcije odločati o rezultatih svojega dela.

To vprašanje odpiram z željo, da o njih začnemo razpravljati in da jih dopolnimo z nadaljnjimi vprašanji, na katere bo treba poiskati skupni odgovor in usmeritev za naše nadaljnje delo pri preobrazbi in utrjevanju samoupravnih socialističnih odnosov po ustavnih načelih.

V razpravi, kako naj nadalje uresničujemo ustavne naloge, je bilo poudarjeno, da mora biti vsebina povedanih nalog in smernic stalno prisotna pri našem delu, da se bomo lahko uspešno vključevali v procese nadaljnjega razvoja in uveljavljanja novih družbenoekonomskih odnosov v združenem delu. Reševanje teh vprašanj je treba samoupravno in tehnološko povezati. Z veliko odgovornostjo je treba, tako v podjetju kot v TOZD, analizirati našo dosedanja organiziranost in poslovanje ter izoblikovati stališča, koncepte in programe glede naše nadaljnje organiziranosti, ki mora omogočiti najširše in vsestransko vključevanje podjetja v integracijske procese in zagoto-

viti nadaljnji razvoj podjetja. V zvezi s tem so bila sprejeta naslednja stališča:

1. Uvodne misli generalnega direktorja in razpravo o nadaljnjem uresničevanju ustavnih nalog v podjetju je posredovati vsem družbeno-političnim organizacijam na nivoju in v TOZD ter samoupravnim organom na nivoju podjetja in TOZD v zvezi z uveljavljanjem ustavnih določil.

2. Skupni delavski svet podjetja in delavski sveti TOZD naj na predlog družbeno-političnih organizacij podjetja in TOZD imenuje komisijo na ravni podjetja in komisije v TOZD zaradi priprave stališč, koncepta in predlogov razvoja in delitve dela v podjetju in TOZD v zvezi s predvidenimi spremembami v sedanjem in nadaljnjem razvoju podjetja.

3. Članom imenovanih komisij je treba omogočiti, da se čim podrobneje seznani z ustavo in zakonskimi predpisi, ki urejajo in bodo urejali nova razmerja v združenem delu.

4. Strokovne službe podjetja in TOZD morajo z vso odgovornostjo nuditi komisijam vse potrebne analize in podatke ter dajati vso strokovno pomoč, da se bo lahko našla najboljša usmeritev za nadaljnje delo tako v TOZD, kot v podjetju kot celoti.

Takšen na pol svetleči svetlobni znak M smo zagledali na prodajalni Železnina v Cerklju ob novi. Vsekakor moramo čimprej poskrbeti za njegovo popravilo, kajti taki napisi, kakor tudi obledele nalepke na vratih in izloženih oknih trgovin nam niso prav nič v ponos.

Podeljene se zadnje zlate jubilejne značke

Dne 23. januarja smo v restavraciji Urška podelili še zadnje zlate jubilejne značke. Ta priznanja so prejeli tovarišica in tovariši, ki so dolga leta delali v Mercatorju in s svojimi napori vložili velik delež pri razvoju podjetja in samoupravljanja. V našem kolektivu niso več aktivni, ker so že upokojeni ali pa so se zaposlili v drugem podjetju.

Povabljenec je pozdravil tovariš **Stane Vrhovec**, ki je spregovoril o razvoju Mercatorja in trgovine nasploh ter o nalogah, ki so pred nami. Predvsem se je dotaknil leta 1974, ko smo bili priča ustavnih sprememb, ki smo jih morali vnesti v življenje.

Zlate značke so prejeli: **Silva Varičak, Franc Senica, Franc Skok, Hinko Čop, Ivan Zavolovšek, Viktor Štrumbelj, Stane Černe, Vinko Turk, Anton Rappl, Drago Avšič, Avgust Jereb**.

V imenu priznancev se je zahvalil tovariš **Vinko Turk**. Nekateri med njimi smo zaprosili za izjavo in povedali so nam:

Ivan Zavolovšek, nekdanji direktor TOZD Jelka Gornji grad:

»V Jelki sem delal 12 let in bil ustanovitelj podjetja. Sedaj sem že sedem let v pokoju, vendar še vedno zasledujem delo in življenje v TOZD in podjetju kot celoti. Vašega vabila in odločitve, da me nagradite z zlato značko, sem bil zelo, zelo vesel in obe-

nem presenečen nad takšno pozornostjo. Priznanje mi bo v lep spomin in mi bo vedno veliko pomenil.«

Viktor Štrumbelj, nekdanji direktor PE Straža:

»Visoko sem počaščen, da ste mi dodelili tako veliko priznanje. Kljub temu, da sem že deveto leto v pokoju, imam še vedno stike z Mercatorjem. V Straži sem delal 10 let. V tistem času smo se tudi pripojili k Mercatorju predvsem zaradi domačnosti in prijaznosti njegovih vodilnih delavcev, s katerimi smo se dogovarjali za intergacijo.«

Franc Senica, nekdanji direktor TOZD Gradišče Trebnje:

»Ob prejemu vašega vabila sem bil prijetno presenečen predvsem zato, ker ste se spomnili name po tolikih letih. Mineva že osmo leto, odkar sem se upokojil.

To pot bi rad poudaril koristnost integracije Gradišča z Mercatorjem. Pred tem je bila trgovska mreža v trebanjski občini na nizki stopnji. Lokali so bili zastareli, niso več ustrezali sanitarnim predpisom. Denarja za obnovitve ali novogradnje nismo imeli, tudi občina ne. Začeli smo se ozirati naokrog, želeli smo se integrirati. Partnerja smo videli v Mercatorju, ki je sprejel naše želje, da izboljšamo trgovino in investiramo v nove. Kolektiv se je soglasno odločil za pripojitev,

prav tako pa je soglašala tudi občina, ker le tako nam je bila zagotovljena boljša prihodnost.

Čeprav sem že upokojen, pa še vedno živim z Mercatorjem in z zadovoljstvom gledam na uspehe, ki jih dosega. Danes je Mercator pravi velikan med trgovskimi podjetji in na njegovi nadaljnji poti mu želim še mnogo delovnih zmag.«

Med prejemniki priznanja je tudi tovariš **Avgust Jereb**, generalni direktor trgovskega podjetja Nama iz Ljubljane.

Pred več kot dvemi desetletji, natančneje meseca marca 1952. leta, je prišel v kolektiv trgovskega podjetja Emona. Zaupana mu je bila naloga, da kot direktor vodi podjetje. Tistih časov se spominja takole:

»Podjetje je imelo takrat 16 prodajal, ki smo jih dobili po reorganizaciji trgovskega podjetja Hrana. Prvi trenutek niti pisarn nismo imeli, potem pa smo jih le dobili. Nabrali smo nekaj starih miz in tako smo pričeli.

Trgovine so bile zastarele, nefunkcionalne, sredstev za investicije pa ni bilo. Kljub temu smo jih pričeli obnavljati. To smo običajno opravili ob sobotah zvečer in nedeljah. Poklicali smo mizarje, poprijeli za delo še vsi ostali in do ponedeljka zjutraj je bila trgovina že nared.

Tako smo skoraj vsak mesec obnovili in usposobili kak lokal.

Vsaka najmanjša trgovinica, ki smo jo oživel, je bila za nas velik uspeh.«

Vsi po vrsti so bili zagnani delavci, je pripovedoval tovariš Jereb. Njegovi sodelavci — poslovodje so mu pri vodenju podjetja veliko pomagali, saj so bili izkušeni trgovci, sam pa je šele prišel v trgovino. Z veseljem se je spomnil na svoje nekdanje sodelavce, še posebno rad pa se večkrat spomni na tovariša Franja Petermana, ki je žal že pokojni, sposobnega komercialista.

Obudil je tudi spomine na sodelovanje z Mercatorjem:

»Z Mercatorjem smo imeli vedno dobre odnose, posebno s tovarišem Rozmanom in Ostercem. Ob tem naj pohvalim Mercatorjevo komercialo, ki je bila vedno fair in nikoli ni slonela na kratkoročnem, enkratnem zaslužkarstvu.«

In kaj mu pomeni priznanje, ki ga je prejel po tolikih letih za svoje delo v Mercatorju?

»Pomeni mi veliko, predvsem zato, ker je pri nas, žal, navada, da ljudi, ki v podjetju niso več prisotni, kaj radi hitro pozabimo ali pa celo zatajimo. Čeprav se nerad kažem, sem bil vedno prisoten pri delu in razvoju kolektiva TOZD Emona in celotnega Mercatorja, s katerim imam še vedno poslovne in prijateljske stike.«

N. L.

Jubilejne zlate značke Mercator so ob 25-letnici podjetja prejeli tudi nekateri izmed naših nekdanjih sodelavcev, ki pa so že v pokoju. Na fotografiji vidimo nekdanjega direktorja TOZD Gradišče Trebnje, tovariša **FRANCA SENICO**, ki prejema visoko priznanje.

Med nagrajenci je bil tudi tovariš **AVGUST JEREB**, ki je vložil velik delež v razvoj sedanje TOZD Emona v letih 1952 do 1956.

V imenu enajstih nagrajencev se je za odlikovanja zahvalil tovariš **VINKO TURK**.

— Smešno pa je to, da se sploh ne morem odločiti, ali naj mu bo ime Tone ali Janez.

Naši sindikalni občni zbori

TOZD Trgopromet Kočevje

Osnovna organizacija sindikata TOZD Trgopromet je imela 30. januarja redni občni zbor. Udeležba zaradi neprimernega dne ni bila ravno najboljša.

Skladno s spremenjenimi pravili so bili delegati v Izvršilni odbor izvoljeni že prej po skupinah, zato lahko trdimo, da so v novem IO zastopane vse skupine in profili delavcev in lahko pričakujemo, da bo delo osnovne organizacije potekalo aktivno in dobro.

Na občnem zboru smo sprejeli pravila, program enoletnega dela in enoletni finančni načrt.

Delo osnovne organizacije sindikata je bilo pestro tudi v preteklem obdobju; v novem programu pa je delo še pestrejše in in sega tudi na področja, kjer se do sedaj sindikat ni uveljavljal. Poročilo je bilo vsestransko in objektivno, pa tudi kritično.

Osnovno organizacijo bo v naslednjem štiriletnem obdobju vodil 15 članski izvršilni odbor, katerega člani so bili izvoljeni po skupinah na neposrednih volitvah, na občnem zboru pa je bil njihov mandat samo verificiran. Nadzorni odbor smo izvolili na občnem zboru. Vodil ga bo tovariš **Metod Oražem**, medtem ko je novi predsednik osnovne organizacije sindikata tovariš **Matija Krkovič**.

Janez Lunder

TOZD IDRIJA

Poročilo o delu v pretekli mandatni dobi

Izvršni odbor sindikata je imel v pretekli mandatni dobi, to je v letu 1973—1974, kar 16 rednih sej.

V tem času je bilo razgibano samoupravno življenje. S sprejetjem nove republiške in zvezne ustave in sklepi VII. kongresa ZKS ter X. kongresa ZKJ, smo opravili na samoupravnem področju veliko dela. Nova določila smo vnesli v samoupravne sporazume in druge akte in tako postavili nove temelje samoupravljanja.

Preko izvršnega odbora sindikata so bili izvoljeni delegati v razne zборе: v republiški gospodarski zbor, v skupni izvršilni odbor Mercator Ljubljana, v odbor splošnega ljudskega odpora pri Krajevni skupnosti.

Naša sindikalna organizacija se je srečevala predvsem z naslednjo problematiko in vprašanji. Veliko smo delali na tem, da bodo naši člani kolektiva obveščeni, ker le tako se bo naš samoupravni sistem razvijal. Sklicevali smo zbere delovnih ljudi, na katerih se je obravnavala problematika podjetja, razpravljali smo o delitvi dohodka in osebnega dohodka, kratka obravnavali smo vse, kar je pomembno za delavca.

Poleg izvršnega odbora sindikata imamo v TOZD še druge samoupravne in družbeno politične organe ter svete, s katerimi sodelujemo:

Delavski svet: ki šteje 15 članov oziroma delegatov. V letu 1974 je imel kar 17 rednih sej, na katerih je obravnaval več kot 90 točk dnevnega reda. Udeležba na sejah je bila povprečno 84 %. Približno 1/5 zadev, ki jih je obravnaval DS se je nanašalo na probleme in potrebne sklepe, ki so zadevali konstituiranje TOZD in imenovanje raznih začasnih komisij in odborov. Vse druge probleme, ki smo jih obravnavali, bi lahko delili na vprašanje urejanja medsebojnih odnosov in

probleme našega nadaljnjega razvoja oziroma nadaljnje izgradnje nekaterih novih objektov in s tem izboljšanje delovnih razmer in razširitev poslovanja podjetja.

Lahko rečemo, da nam je uspelo vsaj nekoliko reševati in urejati tiste probleme, ki ne zahtevajo materialnih sredstev. Vsi problemi, katerih urejanje brez finančnih sredstev ni mogoče, kljub številnim razpravam in prizadevanjem ostajajo še nadalje nerešeni, brez realnih izgledov, da bi v bližnji prihodnosti lahko storili kaj več. Razlog za to je poznan. Akumulativnost zaradi zmrznitve razlik v cenah že od leta 1971 močno upada. S sedanjim dohodkom komaj še pokrivamo stroške poslovanja, ki se močno povečujejo z dneva v dan.

Po številu sej in obravnavanih problemih lahko sklepamo, da je bil DS v preteklem letu dokaj aktiven. Tega pa ne moremo trditi za posamezne delegate. Na sejah je bilo premalo razprav o problemih in premalo predlogov za njihovo reševanje. Delegati bi morali prihajati na seje z izdelanimi stališči in predlogi svojih volivcev. Premalo je bilo čutiti tudi aktivnost družbeno političnih organizacij, katerih predstavniki so bili vabljeni na vse seje. Da temu ni tako je več vzrokov. Nov način dela je težji in odgovornejši, zato zahteva svoj čas za popolno uveljavitev. Nazadnje moramo poudariti, da bomo morali vsi delegati — člani DS vložiti še več truda, več znanja in več osebnih prizadevanj, če hočemo, da bo v našem delu zaživel smisel novih odnosov, ki jih terja naš nadaljni razvoj in zakonjuje nova ustava.

Izvršilni svet, ki je bil izvoljen januarja 1974, šteje 9 članov. Imel je dve seji, na katerih je obravnaval dopuste po samou-

pravnem sporazumu, inventure, štipendije učencev. Razpravljali so tudi o zaščitnih oblekah ter obravnavali zakon o varstvu pri delu.

Svet za reševanje stanovanjskih vprašanj je imel od maja 1973 leta kar 6 rednih sej, na katerih je pregledal vse dospele prošnje za kredite za stanovanjsko izgradnjo in za dodelitev stanovanj. Komisija jih je točkovala po sporazumu o oblikovanju in delitvi sredstev skupne porabe v okviru Veletrgovine Mercator ter predlagala DS uvrstitev za razdelitev kupljenih stanovanj ter kreditov za gradnjo stanovanjskih hiš.

Ta čas je bilo kupljenih 8 stanovanj, sedem v Idriji in eden v Cerknem. Štirinajstim članom kolektiva je bil dodeljen stanovanjski kredit v višini od 15.000.— din do 70.000.— dinarjev. S tem smo rešili najbolj pereče stanovanjske probleme v podjetju.

Svet za medsebojna razmerja je bil izvoljen na zboru delovnih ljudi dne 20. decembra 1973. Šteje 7 članov. Imel je 16 sej. Udeležba je bila zadovoljiva. Svet je dosledno spremljal vse probleme in vprašanja v zvezi kadrovanja v okviru naše TOZD: razpravljal in odločal je o premikih delavcev iz ene poslovne enote v drugo, tako kot so potrebe narekovale, ugotavljal je prosta delovna mesta, objavljaj razpise ter vršil izbor prijavljenih kandidatov po izpolnjenih pogojih razpisa. Po rednem postopku je prejel v uk 9 učencev, sprejel in obravnaval je odpovedi delovnih mest članov kolektiva in jih razrešil dolžnosti po določilih samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih, sestavljal plan kadrov za prihodnje leto in reševal vsa tekoča vprašanja, ki so spadala v njegovo pristojnost.

Mladinska konferenca v Tržiču

Konec januarja so imeli mladi delavci iz TOZD »Preskrba« Tržič svojo konferenco. Na njej so analizirali in ocenili delo OO ZSM TOZD »Preskrba« in se dogovorili za delo v prihodnje.

Dotedanja predsednica, Aca Ratkovič, je v svojem poročilu povedala, kaj so mladi razpravljali v preteklem razdobju. Na svojih sejah so obravnavali razna aktualna vprašanja; sodelovali so s CK ZSMS Tržič, člani predsedstva so se udeleževali tudi raznih seminarjev.

Razen tega so poskrbeli tudi za športne aktivnosti, organizirali izlet. Posebno pa velja poudariti njihovo sodelovanje pri sprejemanju samoupravnih sporazumov, raznih pravilnikov in plana.

Opozorili so na izredno težko delo mladinske organizacije, saj so nekatere prodajalne precej oddaljene, prodajalci pa imajo tudi deljen delovni čas. Sicer pa ima-

jo od vodstva podjetja in obeh družbeno-političnih organizacij vso podporo in tako upajo, da se bo delo OO ZSM TOZD »Preskrba« še bolj razvilo in razširilo. Na ta način bodo lahko izvrševali sklepe in naloge, ki so bili sprejeti na devetem kongresu Zveze socialistične mladine Slovenije.

Za tem smo lahko slišali blagajniško poročilo in predlog poslovnika za delo mladih v svoji organizaciji.

V razpravi je najprej sodeloval tovariš Marjan Gradišar. Pohvalil je delo OO ZSM TOZD »Preskrba« in njihovo sodelovanje z OOS. Za njim se je oglasil tudi tovariš Ludvik Perko, predsednik OK ZSMS Tržič. Poudaril je, da bi morala biti tesnejša povezava med občinskim komitejem ZSMS in OO ZSM TOZD »Preskrba«. V nekaj besedah je tudi

povedal, kakšne naloge čakajo mlade v prihodnje.

Ob koncu so mladi izvolili novo vodstvo, ki bo s svojim delom in seveda s sodelovanjem vseh mla-

dih skušalo v čim večji meri uresničiti sklepe in opraviti naloge, ki jih je določil deveti kongres ZSMS.

Mile Bitenc

Z mladinske konference v Tržiču; poročilo o delu mladih v preteklem obdobju je prebrala Francka Ratkovič.

Na obravnavo predloga samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih v združenem delu delavcev TOZD je svet predlagal dodatno k členu 95 odsotnost z dela — pravico do nadomestila ob krvodajalski akciji. Predlog je bil posredovan kadrovske službi podjetja Mercator, ki je samoupravni sporazum tudi dopolnila.

Na podlagi 90. in 91. člena pravilnika o strokovnem izobraževanju delavcev ali 39. člena samoupravnega sporazuma kadrovske politike je izdelal predlog delavcev, ki daljšo dobo ustrezno zadovoljujejo zahtevam delovnega mesta, čeprav ne izpolnjujejo zahtevano šolsko oziroma strokovno izobrazbo, ki je določena za posamezno delovno mesto po pravilniku o sistemizaciji delovnih mest, in sicer:

iz NK delavca na PK delavca	2
iz PK delavca na KV delavca	3
iz KV delavca na VKV delavca	12
iz nižje str. na SSI delavca	8
	25

bi nam v delovni organizaciji zagotavljal hitrejši razvoj posameznika, ustvarjanje možnosti za socialni razvoj in bolj humane odnose med seboj.

Po novih ustavnih določilih in novo sprejetih aktih je pot šele začeta, še naprej pa bomo delavni in se borili za izboljšanje razmer in to s konkretnimi akcijami in zavzetimi člani sveta kot kolektiva, kajti le na ta način bo mogoče spreminjati razmere na bolje.

Svet za obravnavo kršitev delovnih obveznosti je bil izvoljen tudi na zboru delovnih ljudi 20. decembra 1973. Šteje 6 članov.

V tem obdobju je svet obravnaval 11 primerov kršitve delovnih obveznosti. Pri izrekih kazni se je svet ravnal po določilih samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v podjetju Mercator TOZD Idrija. Svet se je v tem času srečeval z različnimi težavami in problemi. Poleg izrečenih kazni delavcem, ki so kršili delovne obveznosti, se je

Tesno je bila mladina povezana tudi z Občinsko konferenco Zveze socialistične mladine Slovenije, udeleževali smo se seminarjev, ki jih je organizirala OK ZSMS Idrija. Mladi v TOZD so se udeležili številnih pohodov in delovnih akcij v okviru občine. Mladinci so sodelovali tudi v akciji »Kozjansko 74«. Mladi v naši TOZD so bili prisotni tudi pri sprejemanju aktov, budno so spremljali republiški in zvezni kongres ZSM. Na kongresu — zveznem — ZSMJ je bila tudi naša delegatka. Mladina naše TOZD je aktivno sodelovala v pripravi za praznovanje meseca mladosti.

Delo mladine se je pokazalo zelo aktivno tudi na športnem področju. Udeležili so se raznih športnih tekmovanj. V okviru 25-letnice Mercatorja je naša mladina obiskala socialne podpiranke na Vojskem.

V letošnjem letu bo mladina v naši TOZD usmerila svojo aktivnost na uresničevanje resolucij

9. kongresa ZSMS in uresničevanje kongresnih dokumentov in sklepov 7. kongresa ZKS in 10. kongresa ZKJ ter akcijskega programa sindikata in uresničevanja nove ustave, predvsem na tistih področjih, ki najbolj zadovoljujejo interese mlade generacije podjetja.

Svet delavske kontrole: TOZD Idrija. Glede na to, da člani sveta prvič delujejo na tem področju, je bila aktivnost slabša, kot bi bilo pričakovati. Naloge s tega področja so dovolj zahtevne, zato se jih je treba lotiti načrtno.

Za leto 1975 je izdelan širši načrt delovanja. Prizadevanja bodo temeljila na tem, da svet dobi tisto pravo vlogo v okviru TOZD Idrija.

IO Sindikata je organiziral dva izleta, žal pa je uspel le izlet v Cortino.

Osnovna organizacija je poskrbela tudi za ozimnico, ki jo je bilo mogoče obročno odplačevati.

Ugodno smo rešili dežurstvo živilskih trgovin ob nedeljah s tem, da smo prek Občinske skupščine uspeli odpraviti nedeljsko dežurstvo omenjenih trgovin. Prav tako smo se pogovarjali tudi o ukinitvi dežurstva oziroma poslovanja teh trgovin v soboto popoldne.

Sindikalna organizacija je sodelovala tudi pri uvedbi izplačevanja OD na hranilne knjižice. Prek sindikata Mercator TOZD Idrija je bila organizirana udeležba članov pri krvodajalski akciji, ki je dvakrat letno.

IO sindikata je izvedel tudi solidarnostno akcijo za pomoč Kozjanskemu ter akcijo za izgradnjo Doma mladine v Kumrovcu. Osnovna organizacija sindikata je aktivno sodelovala tudi pri obdaritvi 10, 20 in 25 letnikov, ter obdaritvi upokojencev in otrok ob praznovanju novega leta.

V pretekli dobi zasledimo delovanje komisije za šport in rekreacijo na treh področjih. 1. tekmovalni šport, 2. športna srečanja v počastitev 25-let Mercatorja, 3. na področju rekreacije. Tekmovalni šport: Komisija za šport in rekreacijo pri OOS Mercator TOZD Idrija je v preteklem obdobju tesno sodelovala s TTKS Idrija, komisijo za šport in rekreacijo pri občinskem SS Idrija, ki je tudi vsa sindikalna tekmo- (Nadaljevanje na 10. str.)

S sindikalnega občnega zbora v delovni skupnosti podjetja.

Pridobljena strokovna izobrazba po teh določilih velja le za interno uporabo.

Proučen je bil akt družbenega dogovarjanja o osnovah kadrovske politike v občini Idrija. Istočasno se je svet seznanil tudi s prikazanim rezultatom analize socialno ekonomskega položaja idrijskih študentov.

Za dosledno izvajanje samoupravnih sporazumov in lažjo obravnavo vsakdanjih nalog se je svet sestajal, da je temeljito proučil v obliki študija samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih v združenem delu delavcev TOZD ter samoupravni sporazum o osnovah kadrovske politike v podjetju.

Iz navedenega ugotavljamo, da je bil svet za medsebojna razmerja delaven, ne moremo pa trditi, da je pristopil k reševanju vseh problemov kadrovanja. Zavedamo se, da je nalog s področja kadrovske politike tudi v naši TOZD veliko. K reševanju teh bo pristopil z vso aktivnostjo, da bi v doglednem času uspeli na tem področju doseči takšen uspeh, ki

komisija morala spoprijeti tudi s problemom alkoholizma med delavci.

Delegacija združenega dela Mercator TOZD Idrija za zbor združenega dela pri SO Idrija, je bila ustanovljena leta 1973 z uvedbo delegatskega sistema. Naloga teh delegatov je, da se sestanejo pred zasedanjem občinske skupščine ter obravnavajo gradivo, ki ga prejmejo. Udeležba na sejah ni bila popolna, zato je tudi onemogočala dobro delo. Delegati zbora so tudi mnenja, da bi morali biti v tesnejšem sodelovanju s samoupravnimi in družbeno političnimi organizacijami v TOZD. Le tako bodo lažje in uspešneje zastopali naša stališča na občinski skupščini.

Tudi delo mladih je bilo uspešno in program dela, ki je bil izdelan v letu 1974 dobro realiziran.

Mladi so bili zastopani v samoupravnih organih in družbeno političnih organizacijah v TOZD, kot tudi v vseh delegacijah, ki smo jih volili. To pa kaže, da so se mladi v TOZD dobro angažirali v predvolilnem postopku.

Konec januarja so tudi delavci TOZD Preskrba imeli občni zbor svoje sindikalne organizacije. Poročilo o dosedanjem delu je prebral RUDI PLEVANČ.

Naši sindikalni občni zbori

(Nadaljevanje z 9. str.)

vanja izvedla. Naša OOS se je udeležila naslednjih tekmovanj: v sankanju, smučanju, streljanju, malem nogometu, košarki, namiznem tenisu, keglanju in šahu.

Naša TOZD je prispevala lep delež k športnemu srečanju v počastitev 25-letnice Mercatorja, saj smo se udeležili tekmovanj v smučanju na Ulovki nad Vrhniko, kegljanju v Ljubljani, streljanja v Trzinu, žal pa nismo uspeli organizirati ekipe, ki nas bi zastopala v šahu.

Rekreacija v naši TOZD še ni v popolni meri zaživela tako kot bi morala. Prav kegljanje, kjer sta v enaki meri zastopana naš delavec in delavka je v začetku postalo najmnogičnejša oblika rekreacije, saj se je kegljanja na Črnem vrhu udeležilo 30–40 članov. Žal, pa se je to število hitro zmanjšalo, tako da se aktivno ukvarja z rekreacijo samo še 9 članov.

Odbor

TOZD STANDARD NOVO MESTO

Občni zbor osnovne organizacije sindikata je bil v Novem mestu 5. februarja. Udeležila se ga je več kot polovica članov sindikata.

Uvodno poročilo je imel **Jože Repše**, v katerem je seznanil članstvo o delu sindikalne organizacije v zadnjih dveh letih. V tem času je imel Izvršni odbor 14 sej. Izvedel je naslednje akcije: evidentirali so vse možne kandidate za samoupravne organe ter družbenopolitične organizacije v TOZD ter ob novem konstituiranju le teh izvedli volitve;

ustanovili so komisijo za SLO, imenovali kandidate za SDS Mercator ter dva delegata za Konferenco OOS;

obravnavali so sindikalno listo za leto 1974 ter se zavzemali za njeno realizacijo. Ob koncu leta so že obravnavali sindikalno listo za leto 1975;

ob akciji Kumrovec so predlagali DS, da je sprejel sklep o nakazilu prispevka za gradnjo doma v Kumrovcu;

pristopili so k reševanju problema o odloku o delovnem času zaposlenih v trgovini;

IO je sodeloval pri ustanavljanju in ustanovitvi konference mladih delavcev;

nabavili so dve kamp prikolici, s katerima so delno rešili letovanje svojih delavcev;

v letu 1973 so organizirali dva izleta, v Beograd in na Rab, lanske leto pa v Budimpešto;

ob novem letu so pripravili srečanje za upokojenke, obdarili malčke zaposlenih, ob dnevu žena pa ženske;

zagotovili so udeležbo svojih delavcev na športnih tekmovanjih ob 25-letnici Mercatorja. Prav tako so poskrbeli tudi za kulturno razvedrilo;

najzaslužnejšim delavcem so podarili zlate značke Mercator; poskrbeli so za ceneno ozimnico;

nudili so denarno pomoč ob nesrečah delavcev, v času bolezni in smrti.

Pravila o delovanju in organiziranju OOS, ki so bila sprejeta na 8. kongresu ZSS v Celju, so

člani TOZD Standard na svojem občnem sindikalnem zboru potrdili. V razpravo se ni vključil nihče, ker so bili mnenja, da je program dobro načrtan, le izvajati ga bomo morali dosledno.

TOZD KAVARNA-BAR NEBOTIČNIK

Potekla je dve letna mandatna doba Izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Kavarna-bar Nebotičnik.

Izvršni odbor naše OOS je na svoji zadnji seji objektivno ocenil uspehe v našem kolektivu. Naša osnovna organizacija sindikata šteje 26 članov. S sredstvi, ki jih nabereмо s članarino obdarimo naše otroke ob novem letu, žene za 8. marec, upoko-jence, nekaj pa nam ostane še za sindikalni izlet. Seveda pa nam z denarjem priskočijo na pomoč

tudi samoupravni organi.

Redni sestanki, zbori delovnih ljudi se vršijo po statutu podjetja vsakih šest tednov, po potrebi tudi izredno. Pretekli dve leti je kolektiv posloval uspešno. Značilno je bilo leto 1974. Podpisali smo samoupravni sporazum o združevanju v podjetje Mercator, ponovno smo izvolili za direktorja tovariša **Staneta Korinška**, sprejeli smo nove samoupravne akte.

V našem kolektivu ima vsak zaposlen možnost, da se nadalje izobražuje. Stanovanjske razmere delavcev smo rešili uspešno tako, da nihče ni brez stanovanja. Za samske delavce imamo osem samskih sob, medtem ko imajo tisti z družino tudi urejeno stanovanjsko vprašanje.

Disciplina v podjetju je zadovoljiva. Člani ZK dajejo vso pomoč in napotke za boljše poslovanje TOZD. Udeležujejo se vseh

zborov delavcev, sestankov sindikalne organizacije in samoupravnih organov.

V svojem nadaljnjem delu se bo IO OOS naše TOZD angažiral predvsem pri:

— dograjevanju samoupravnega sporazuma in notranjih aktov o delitvi dohodka in osebnega dohodka;

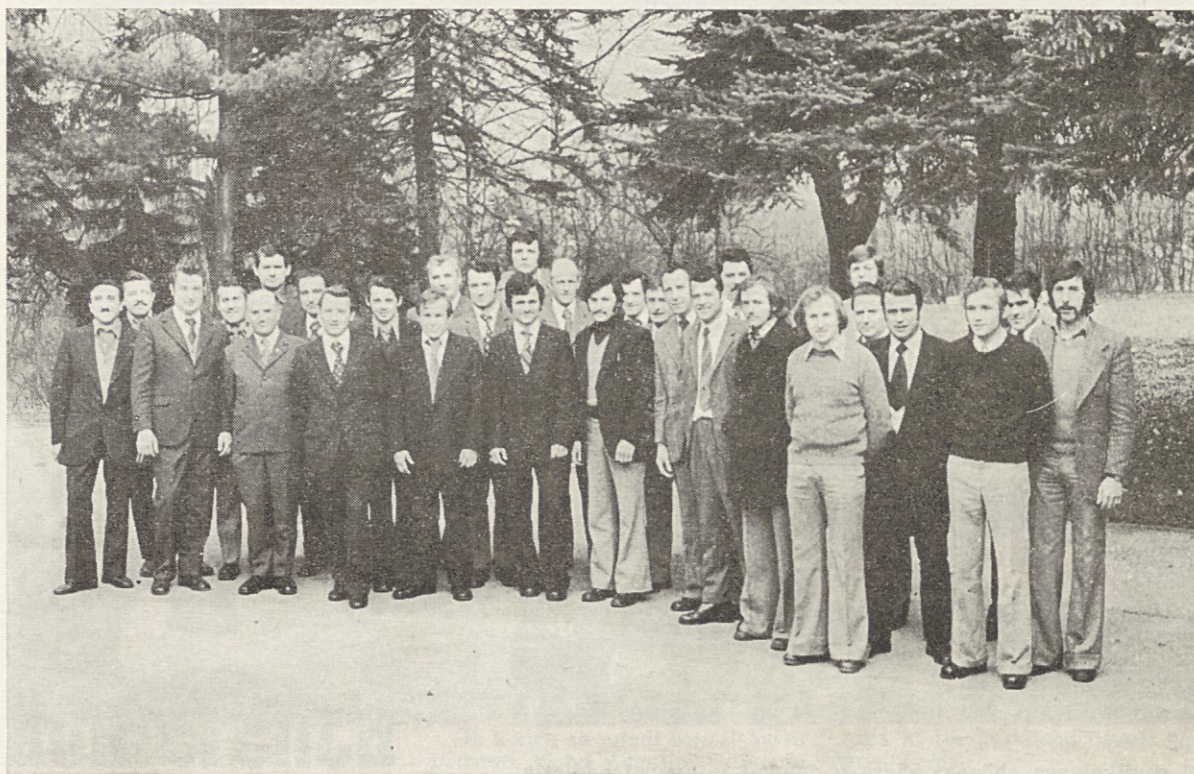
— sodelovanju v organih samoupravnih delavske kontrole;

— pregled konkretnih življenjskih razmer delavcev;

— usposabljanje delavcev za delovanje v sindikalni organizaciji;

— uresničevanje samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v TOZD;

— zavzemanju, da bodo samoupravni organi delovali na osnovi smernic in sklepov X. kongresa ZKJ in VIII. kongresa Zveze sindikatov Slovenije in nove ustave.

Tovariško srečanje šoferjev

Dan šoferjev je sicer 13. julij. Toda lani tega svojega praznika šoferji naše TOZD »Grosist« niso praznovali. Delo zahteva svoje in v istem letnem času so kar preveč obremenjeni.

Toda, zamujeno se pač da nadoknaditi. Tako so si dejali člani starega izvršnega odbora sindikata in konec januarja v gostišču Livada v Ljubljani priredili tovariško srečanje.

V imenu Izvršnega odbora sindikata TOZD Grosist jih je pozdravil predsednik, tovariš Karel Nevečny. V nekaj besedah je spregovoril o njihovem delu v preteklem letu in poudaril, da so kljub vsemu dosegli pri svojem delu lepe uspehe.

Po tem kratkem nagovoru je seveda sledilo tovariško srečanje, najbolj živahno pa je bilo na kegljišču, prav do poznih večernih ur. In za spomin so se še takole postavili pred objektom.

Mile Bitenc

Planiranje se mora opreti na odločitve delavcev

V poslanici samoupravljalcev Jugoslavije, sklepnem dokumentu sedmega srečanja samoupravljalcev »Rdeči prapor«, je rečeno:

»Stvari, o katerih smo na tem srečanju razpravljali, spadajo med velike in prednostne naloge, ki zdaj stopajo pred našo družbo. Nova ustava in sklepi kongresa ZKJ, za katerega smo se plebiscitarno opredelili, nam nalagajo, da vložimo ves naš trud v to, da čimprej in čim uspešneje uresničimo sistem samoupravnega planiranja, kot je načrtan v ustavi.«

Po vsestranski izmenjavi izkušenj iz našega dosedanjega dela pri uresničevanju ustavne zasnove, da delovni ljudje neposredno odločajo o vseh dejavnostih reprodukcije — je nadalje rečeno v dokumentu — smo ugotovili, da smo v tem pogledu že dosegli nekaj rezultatov. Prav tako pa smo skupno tudi ugotovili, da so ti rezultati še vedno nezadostni, da delovni ljudje v temeljnih organizacijah združenega dela še vedno ne odločajo povsod, v celoti. Zato nimajo vseh možnosti, da začrtujejo pogoje, sredstva in rezultate dela. Zamuja tudi s sprejemanjem načrtov. Čutiti je razne tendence zavajanja in avtarkičnosti pri samoupravnem povezovanju temeljnih in drugih organizacij združenega dela in v družbenopolitičnih skupnostih.

Ko smo proučevali naše pravice in obveznosti, smo imeli pred očmi skupne koristi in cilje, boreč se hkrati proti partikularističnim interesom, ki niso v skladu z interesi delavskega razreda v celoti.

Ugotovili smo tudi, da gre tudi v okviru družbenopolitičnih skupnosti marsikakšno delo, povezano s samoupravnim planiranjem, počasi od rok. Zamuja s sklepanjem številnih samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov. Ugotovili smo, da smo tudi sami precej odgovorni za vse to in da se moramo znotraj združenega dela tako organizirati, da bi takšno stanje čimprej premostili.

Nedvoumno je treba poudariti, da je planiranje družbenega razvoja tozdov, krajevnih, interesnih in družbenopolitičnih skupnosti na samoupravnih temeljih zelo učinkovito sredstvo za doseg enotnosti interesov in za krepitev družbene moči delavskega razreda in delovnih ljudi.

Odločno se moramo boriti proti vsem pritiskom, ki jih je še vedno čutiti, da bi se vrnili k prežvelemu direktivno-centralističnemu sistemu planiranja, s katerim bi država odtujevala dohodek delavskemu razredu in ga potem vračala v družbeno reprodukcijo po administrativnih merilih. Bojevati se moramo tudi proti pritiskom, katerih namen je, še nadalje prepuščati gospodarsko in družbeno življenje stihijskemu vplivanju trga, anarhističnim vplivom gospodarstva liberalizma, ki nam je zadnja leta prizadejal velikanško gospodarsko in politično škodo. Liberalistične tendence v gospodarstvu so škodljivo vplivale na naš razvoj.

Na osnovi stališč X. kongresa ZKJ in ustave tudi tokrat poudarjamo, da so glavni subjekti planiranja delavci v temeljnih organizacijah združenega dela.

Samoupravno planiranje je mogoče uresničiti samo s sporazumevanjem in dogovarjanjem samo-

upravnih subjektov. To še posebej poudarjamo, ker je zdaj v resnici za nas zelo aktualno, da minulo delo ni samo kategorija, element delitve, temveč tudi sklop obveznosti in dolžnosti, ki nastajajo v proizvodnem procesu. Živo in minulo delo sta neločljivo in vzajemno novo razmerje, v katerem delavec išče in najde družbeno-ekonomsko spodbudo za povezovanje v temeljni organizaciji in širših delovnih skupnosti.

Samoupravljalci posebej poudarjajo, da je hiter razvoj nezadostno razvitih krajev, republik in SAP Kosova razredni interes razreda. To je namreč bistven pogoj za hiter in skladnejši razvoj vse Jugoslavije in temelj skupnosti in enotnosti delavskega razreda Jugoslavije. Tako kot proti uravnilovki, ki spodkopava produktivnost, se moramo bojevati tudi proti pojmovanju, ki razlike v dohodku pripisujejo izključno delovnim rezultatom delavcev v posameznih tozdi.

Premostiti družbeno-ekonomsko odtujenost delavcev od pogojev in rezultatov njihovega dela je naša poglobljena naloga tudi v nadaljnjem revolucionarnem spreminjanju družbeno-ekonomskih odnosov. Če se družbeno planiranje ne uresničuje v tozdih, krajevnih skupnostih in drugih samoupravnih celicah družbe, naše planiranje ne more sloneti na trdnih oporah. Za naše delavce — samoupravljalce ni več vprašanje: ali trg ali plan. Naša naloga je bila jasno idejnopolično začrtana na kongresu ZKJ. Ustvariti moramo tak sistem planiranja, ki bo ustrezal posebnostim našega družbenega razvoja in s katerim bomo zavestno obvladovali tržne zakonitosti.

Pri sestavljanju načrtov morajo vsi nosilci planiranja upoštevati doseženi razvoj in razvojne možnosti, odnose na jugoslovanskem trgu, mednarodne gospodarske odnose, razvoj tehnike in tehnologije, pa tudi razvojne načrte širših družbenopolitičnih skupnosti, obveznosti in pravice, ki izvirajo iz samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov.

Družbeno planiranje v tozdih se mora povezati z drugimi temeljnimi organizacijami, samoupravnimi interesnimi in krajevnimi skupnostmi in občinami, s katerimi tozdi, na podlagi samoupravnega sporazuma in v okviru delegatskih odnosov, usklajujejo svoje razvojne poti in naloge.

Delavci v tozdih morajo po svojih delegatih odločati tudi o načrtih bank, v katerih na podlagi ustvarjanja dohodka združujejo sredstva za doseg skupnih interesov pri razširjanju in pospeševanju dejavnosti organizacij združenega dela.

Na gospodarskih področjih, kjer vplivanje zakonitosti trga ni niti ne more biti podlaga, na kateri bi usklajevali delo in potrebe ter vrednotili rezultate dela delovnih ljudi, prav tako združujejo delo in sredstva skupaj z delavci na teh območjih in tako ustvarjajo skupne interese, določajo pogoje za oblikovanje dohodka in zagotavljajo uravnotežene pogoje razvoja teh dejavnosti. Gre za samoupravne interesne skupnosti v ko-

munalnih dejavnostih, energetiki, vodnem gospodarstvu, gozdarstvu, prometu in zvezah, varstvu vode in zraka, varstvu okolja itd.

Vse instrumente in vse poti planiranja moramo zastavljati tako, da bomo odstranjevali ovire svobodnega kroženja celokupnosti družbenih sredstev, sredstev družbene reprodukcije, znanja, kulturnih vrednot in svobodnega zaposlovanja delavcev v vsej državi. V procesu družbenega planiranja je treba medsebojno usklajevati tudi načrte krajevnih in samoupravnih interesnih skupnosti z vsem gospodarstvom in družbeno strukturo v občini.

Družbeno planiranje v občinah mora temeljiti na samoupravnih in drugih organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih in krajevnih skupnosti, vse to pa mora temeljiti na samoupravnih sporazumih in družbenih dogovorih. Podobna načela morajo veljati tudi za planiranje družbene-

ga razvoja v pokrajini, republiki in federaciji.

Planiranje v tozdih in na vseh ravneh mora biti kontinuirano, se prilagajati spremembam, s katerimi se srečujemo. Kontinuirano planiranje se mora opirati na odločitve delavcev v tozdih, te odločitve pa morajo biti jasen odsev realnih poslovnih in drugih odnosov, v katerih se razvija razširjena reprodukcija. S kontinuiranim planiranjem moramo nenehno usklajevati svoje interese z interesi drugih delavcev in interese družbe kot celote z interesi samoupravne interesne in krajeвне skupnosti, kjer delavec živi.

Udeleženci sedmega srečanja pozivajo vse samoupravljalce Jugoslavije, naj se bojujejo za izpopolnjevanje samoupravnega planiranja družbenega in gospodarskega razvoja in naj bodo odgovorni za uresničevanje samoupravno sprejetih načrtov.

(Sposojeno iz »DELA«)

Leto 1975: leto inovacij in iznajdb

Zvezna skupščina je meseca decembra 1974 sprejela poleg drugega tudi odlok, da se leto 1975 razglasi za leto tehnoloških inovacij.

Namen je točno določen v prvi točki omenjenega odloka, ki se glasi:

»Da bi spodbudili hitrejši razvoj znanstvenega in tehničnega ustvarjanja ter da bi izumiteljstvo, novatorstvo in racionalizatorstvo postalo množično, je bil sprejet zgoraj citirani odlok.«

Verjetno bo kdo oporekal, da pri Mercatorju v trgovini nimamo kaj iznajti ali racionalizirati. Tako in podobno mišljenje je za napredek zelo škodljivo. Trdim in dejstva so, da smo pri našem podjetju že precej stvari racionalizirali, toda z doseženim ne moremo biti zadovoljni. Skritih rezerv je mnogo in nikoli ne bomo vseh odkrili; toda s pravilnim pristopom in primernim nagrajevanjem bi lahko dosegli mnogo več. Kje naj jih iščemo? Na vsakem koraku, kjer nastajajo stroški in dohodki (v prodajalnah, na upravi, v računovodstvu, skladišču, pri novogradnjah, pri adaptacijah itd.). Po trgovskem »žargonu« bi rekli: od nabave do prodaje.

Za koliko lahko zmanjšamo stroške, je težko odgovoriti; sam trdim, da mnogo, veliko. Za lažje razumevanje naj navedem nekaj primerov.

Pred nekaj leti smo pri »Grmadi« uvedli nagrajevanje — delitev osebnih dohodkov po opravljenem prometu. Po letu dni takega poslovanja smo ugotovili, da se je pri približno istem oziroma še večjem količinskem prometu število zaposlenih zmanjšalo za več kot 10 odstotkov. Tedaj je to pomenilo 25 zaposlenih delavcev. Ta uspeh smo dosegli brez dodatnih vlaganj v obratna in osnovna sredstva.

V lanskem letu je podjetje izdalo živilske bone. S tem je doseglo dva uspeha in sicer:

a) izognili smo se številnim fakturam ter zmanjšali pisarniško in

knjigovodsko delo in

b) denar za živila smo dobili naprej in če vemo, da plačamo obresti za obratna sredstva po stopnji 12 % znaša pri 2 milijonih din kar 240.000 din na leto. Res je, da je za promet z omenjenimi boni potrebno polovico delavca, toda rentabilnost, prihranek, tega dela je več kot očiten.

Fakturiranje domače porabe je dovolj, da to opravimo tromesečno ali celo polletno in ne mesečno.

Precej blaga že gre v poslovalnice mimo skladišč. Verjetno bo potrebno, da se te količine še povečajo. Transportni in skladiščni stroški so veliki, pa tudi če blago leži v skladišču samo en dan.

Pri novogradnjah in adaptacijah trgovskih lokalov so bili doseženi pomembni uspehi, vendar je na tem področju še dosti dela. Še pred kratkim sem srečal direktorja, ki je naročal opremo po naročilu. Pripomnil sem le, da je izvenserijska oprema zelo draga.

Kot vidite smo že mnogo racionalizirali; ostalo pa nam je še dosti, dosti dela. Kdo je pri podjetju dolžan delo racionalizirati in uvajati tuje dosežke znanosti, medsebojne izkušnje? Odgovor je: vsi zaposleni. Iz podatkov vidimo, da na tem področju nismo dovolj aktivni. Zato je nujno in v korist posameznika in vseh zaposlenih, da to tako pomembno dejavnost pospešimo. To pomeni, da bi morali v letu inovacij pri podjetju nekaj napraviti. Tu so v prvi vrsti poklicane in dolžne akcijo pokreniti vse politične organizacije — ZK, sindikat, mladina in ne nazadnje tudi vsi organi delavskega samoupravljanja. Zato mi oprostite, če predlagam, da bi bilo prav in koristno, da se čimprej sestanejo predstavniki političnih organizacij in delavskega samoupravljanja, razumljivo tudi zastopniki strokovnih služb (razvojni sektor) in da napravijo ustrezen program dela, kako se bo Mercator vključil v leto inovacij.

Jože Renar

Naši delavci - krvodajalci

Rednih krvodajalskih akcij se je v zadnjem času udeležilo precej naših delavcev — februarja so kri darovali delavci iz TOZD »TMI«, TOZD »Grosist« in delovne skupnosti podjetja.

Skupina krvodajalcev iz TOZD »TMI«, Tovarna mesnih izdelkov.

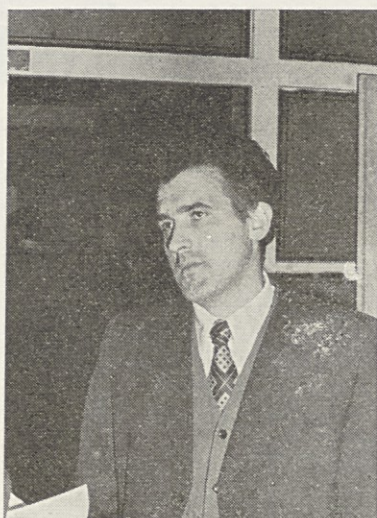
Mislím, da ni potrebno posebej poudarjati, kakšnega pomena je krvodajalstvo. Vsi vemo, da je to humano dejanje in da darovana kri pomeni več kot kupi denarja.

V našem kolektivu se delavci tega močno zavedajo, saj se že vrsto let zapored redno udeležujejo krvodajalskih akcij. Obvestilo, ki prihaja iz Zavoda za transfuzijo krvi v Ljubljani, pravi, da so potrebe po krvi zelo velike. In da bi zadostili tem potrebam po krvi, mora samo v Sloveniji priti na odvzem dnevno kar 200 krvodajalcev.

V Mercatorju imamo za krvodajalstvo nedvomno dosti razumevanja. Točnih podatkov nimamo, vendar lahko zapišemo, da je število rednih krvodajalcev kar precejšnje. Številka presega nekaj sto.

V začetku februarja je kri darovalo kar 34 delavcev iz TOZD »TMI«. Večina se jih že leta in leta zapored udeležuje krvodajalskih akcij, v njihove vrste pa se redno vključujejo tudi mladi.

Narava dela v »TMI« je pač takšna, da vsakogar ne pusti od delovnega mesta. Sicer bi na od-

Janez Povše je tudi že reden krvodajalec, saj je na odvzem krvi prišel že sedmič.

vzem prišlo še več delavcev. Nekatere izmed njih kličejo tudi med letom, ko potrebujejo večje količine krvi določene krvne grupe.

Na odvzem krvi so prišli naslednji delavci: Franc Zakovšek, Nace Jakomin, Anton Breclj, Milan Brezovec, Jože Brezovec, Stane Trobec, Jože Nadbah, Anton Podržaj, Marija Kuhar, Danica Cejič, Marija Markelj, Ivanka Skubic, Vilton Mladenovič, Drago Berlan, Marija Pislevič, Janez Podržaj, Štefan Petkovič, Anton Pangerc, Srečo Gorenc, Anton Gorenc, Izidor Klančar, Avgust Kos, Dragica Belinc, Alojz Štibernik, Franc Lampič, Hinko Pust in Jože Kresal.

Povprašali smo nekaj krvodajalcev, kaj menijo o dajanju krvi. Dobili smo takšne odgovore.

Dragica Belinc, vodja faktur-nega oddelka: »Že petnajstič sem se odzvala krvodajalski akciji. Prvič sem kri darovala pred šestnajstimi leti. In od takrat naprej jo redno dajem enkrat letno. Zdi se mi, da je potreba po krvi res velika in nujna. Samo pogledjte

Dvakrat pri vojaki, tretjič pa zdaj v kolektivu TMI, to je bilanca krvodajalca Franca Lampiča.

na primer promet; nesreč je ogromno in ne veš, kdaj boš kri morda tudi sam potreboval.

Mislím, da sem s svojim deležem precej doprinesla in pozivam mlade, da sledijo takšni poti.«

Janez Povše, delavec v predelavi, je tokrat prišel na odvzem krvi že sedmič. Prvič se je krvodajalske akcije udeležil pred leti, ko jo je organiziral sindikat. Zaveda se, pravi, da je potreba po krvi velika, zato jo bo še večkrat daroval.

Enakega mnenja je tudi Franc Lampič, traktorist, ki se je krvodajalske akcije v kolektivu udeležil šele prvič. Vendar pa je že pred tem, ko je bil še na odsluženju vojaškega roka, kri daroval že dvakrat.

Teden dni kasneje je na Zavod za transfuzijo krvi prišla še večja skupina naših delavcev. Tokrat se je krvodajalske akcije udeležilo okrog šestdeset delavcev iz Delovne skupnosti podjetja in iz TOZD »Grosist«, med njimi veliko takšnih, ki so že stari krvodajalci.

Mile Bitenc

Nekaj novic iz voznega parka TOZD „GROSIST“

Ko se takole včasih po prodajalnah jezite, češ, spet nam niso pravočasno pripeljali blaga, ali kaj pomislite na naš vozni park? Vse naenkrat se pač ne da in pri tako ogromnem delu ne more iti vse tako, kot po maslu.

Enainšestdeset kamionov tako rekoč vozi blago noč in dan po vsej Sloveniji, pa tudi izven njenih meja. Pa morda veste, koliko blaga so prevozili v preteklem koledarskem letu? Velika številka je to; kar 180.000 ton. Pri tem opravilu so napravili res dolgo pot, saj so skupno prevozili kar 1.900.000 kilometrov. Da boste tale podatek lažje razumeli, naj navedem tole primerjavo. To je toliko, kot če bi en kamion oziroma avto prevozil kar osemindesetkrat okrog sveta; ali še drugače, vsak naš tovornjak je napravil približno tri četrtine poti okrog Ekvatorja.

Vozni park je treba pač obnavljati; v ta namen so pri TOZD

»Grosist« pred kratkim kupili tri nove kamione z nosilnostjo 8,5 ton. V tovarno FAP v Priboji so po njih šli kar naši šoferji in jih pripeljali v Ljubljano.

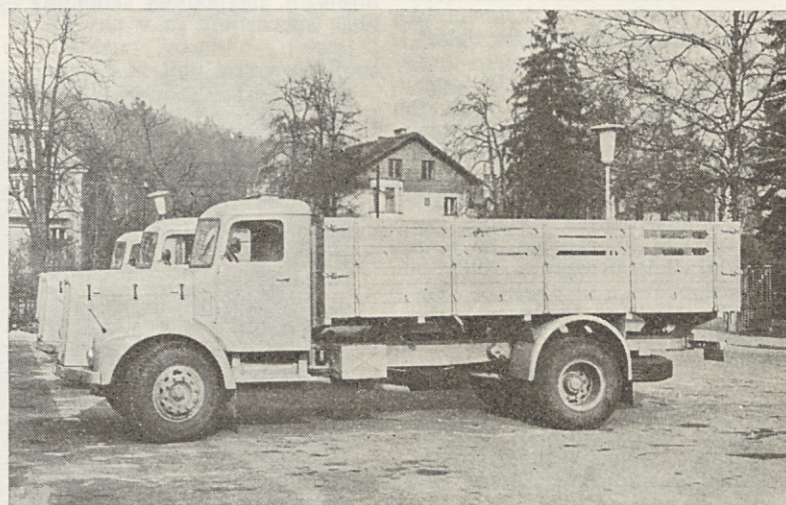
Mile Bitenc

— Oho, zanimivo! Kot vidim ste tudi vi verjeli reklamnemu nasvetu »naredi si sam«!

Dragica Belinc je tokrat že petnajstič dala kri.

Te tri nove tovornjake so v Ljubljano pripeljali šoferji Ihan, Knap in Hočevar.

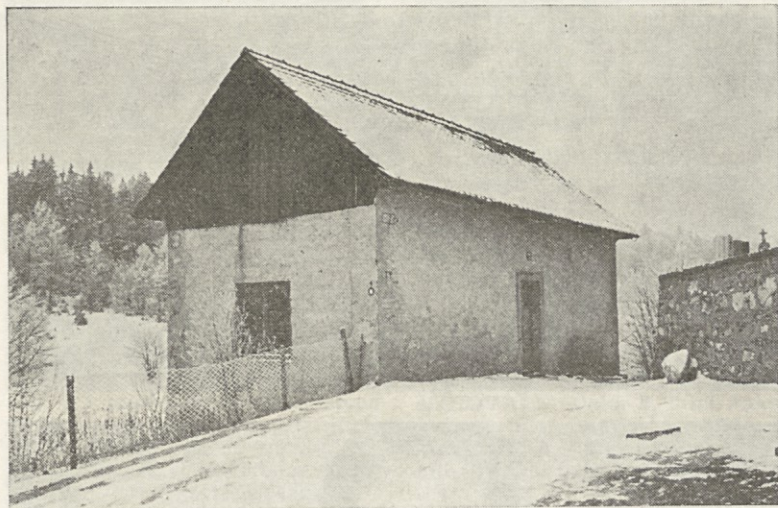
Mercator na 1087 metrih

Tokrat smo se odpravili na idrijsko stran. Pot nas je peljala na okoliške hribe kjer so posejane prijetne vasi, sem pa tja pa tudi katera od naših 470 prodajaln.

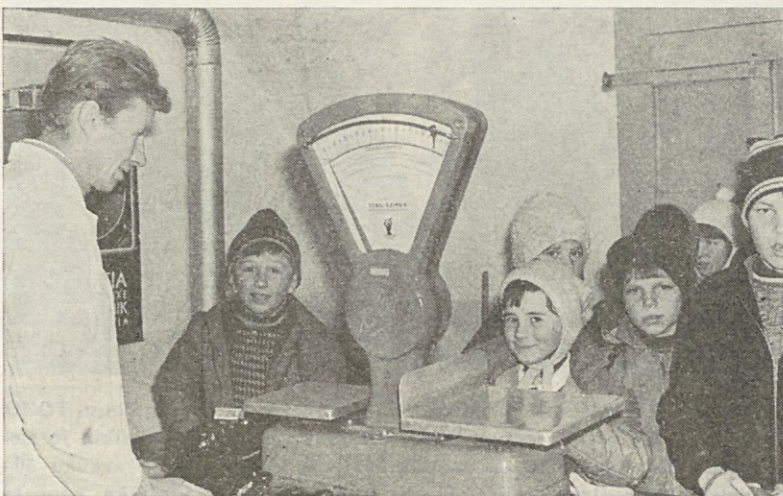
Že dolgo smo odlašali obisk prodajalne na Vojskem. K temu sta nas gnali dve želji; da obiščemo našo, če lahko tako rečemo, najvišjo prodajalno, saj ima Vojsko

1087 m nadmorske višine, po drugi strani pa je to ena naših najskromnejših in neurejenih poslovalnic.

Vojsko je 12 km oddaljena vas, ki leži v hribih nad Idrijo. Polagoma smo se vzpenjali po makadamu in po polurni vožnji prispeli v hribovsko vasico, ki nas je pozdravila v beli zimski obleki.

V tej hiški pa ima poslovalnica Vojsko svoje skladišče.

Novo trgovino si na Vojskem že dolgo želijo, kajti sedanja je vse premajhna, da bi zadostila vse večjim potrebam potrošnikov. Po drugi strani pa prostor sploh ne ustreza sanitarnim predpisom, zato bodo morali poslovalnico še letos zapreti. V načrtu je gradnja nove trgovine, ki bo poleg Sp imela tudi bife in turistične sobe.

Ivan Hvala, poslovodja trgovine na Vojskem: »Verjetno se bom preselil v dolino, čeravno sem tu gori tako rad. Imam otroke, ki bodo morali že z desetimi leti dol, kajti tu imamo samo štiri razrede osnovne šole. Tudi do službe imam daleč, kar šest kilometrov.

Cerkev, pa nekaj hiš zraven, šola in turistični dom. To je vse, poleg čudovitega zraka in gozdov in tistega dne izrednega pogleda na Julijce in očaka Triglava. Pa smo se takoj vprašali, le kje pa tiči ta naša trgovinica! Hitro smo jo našli, v nekdanjem hlevu župnišča. Obledela tapeta Mercator na vratih nas je opozorila na to.

V majhni izbici so na policah, ki so še iz predvojnih časov, razporejena živila. Da, prav enaka kot jih vidimo v najsodobnejših prodajalnah. Čokolada, kava, konserve, začimbe, konboni, pecivo itd. Zada v kotu pralni praški Faks, Coral, pa pomaranče in še in še blaga.

Izza pulta nas prijazno pozdravlja pomočnica Jožica Vončina, poslovodja Ivan Hvala pa je ravno kar prišel iz zgornjega skladišča, ki je odmaknjeno nekaj metrov višje v drugi stavbi.

Malo smo se pogreli ob gašperčku potem pa smo naravnali svinčnik in fotoaparat. Ivan in Jožica pa sta pripovedovala.

Tu delata sama, odprto imata od 8.30—15.30, ob sobotah pa od 7.30—12. ure. Trgovina oskrbuje vas Vojsko, ki ima čez 300 vaščanov in pa del Gorenje Tribuše. Le-ta je kar dve uri oddaljena od Vojskega. Vaščani običajno pridejo po blago kar s traktorjem pa nakupijo nekoliko več.

Zlasti pozimi je nabava blaga težavna. Snežna odeja zna biti debela tudi po meter in več, nevar-

nost pa predstavljajo tudi plazovi. Zato se vaščani že jeseni nakupijo zaloge. TOZD Idrija jim je dala tudi to možnost, da blago odplačujejo v obrokih.

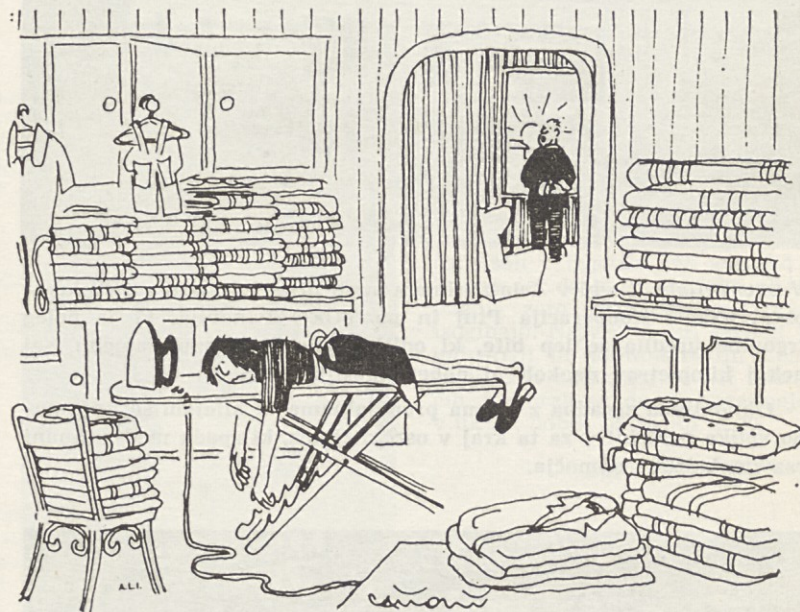
Poslovodja Ivan Hvala, je povedal, da mesečno iztržijo poprečno 75.000 din prometa. Blago, ki najbolj »gre« so krmila, ki so jih v lanskem letu prodali kar 36 ton.

Trgovinica ima 16 m² površine nekoliko več pa obe skladišči. Ob tem se pojavlja problem izbora blaga. Ljudje bi radi še to in ono, prostora pa ni. Pritožujejo se. Radi bi novo, sodobno trgovino, ki bi nudila več. In zaslužijo jo! Saj so to kraji, ki so dali v NOB številne žrtve (na Vojskem je grobišče 306 borcev, tu je bila tudi partizanska bolnišnica Pavla).

Izgledi za gradnjo novo prodajalne so. Zemljišče že imajo. Podarila ga je ena od vaščank. Tudi načrti so že izdelani. Krajsani so pripravljeni z lesom in delom prispevati k čimprejšnji izgradnji. Ko smo si ogledovali načrte smo videli, da bo novo trgovina imela veliko površino, da bo poleg bife, predvidene pa so tudi turistične sobe.

Vsi v Mercatorju, predvsem pa v TOZD Idrija želimo, da bomo čimprej zasadi li lopate za nov objekt, kajti stara trgovina po odloku sanitarne inšpekcije lahko dela samo še do 1. junija. Upajmo, da bomo zbrali 2,700.000 din, kolikor kaže predračun izgradnje.

N. L.

— Žena, ti sploh ne znaš biti več romantična. Zakaj tudi ti ne prideš pogledat čudovitega sončnega zatona?

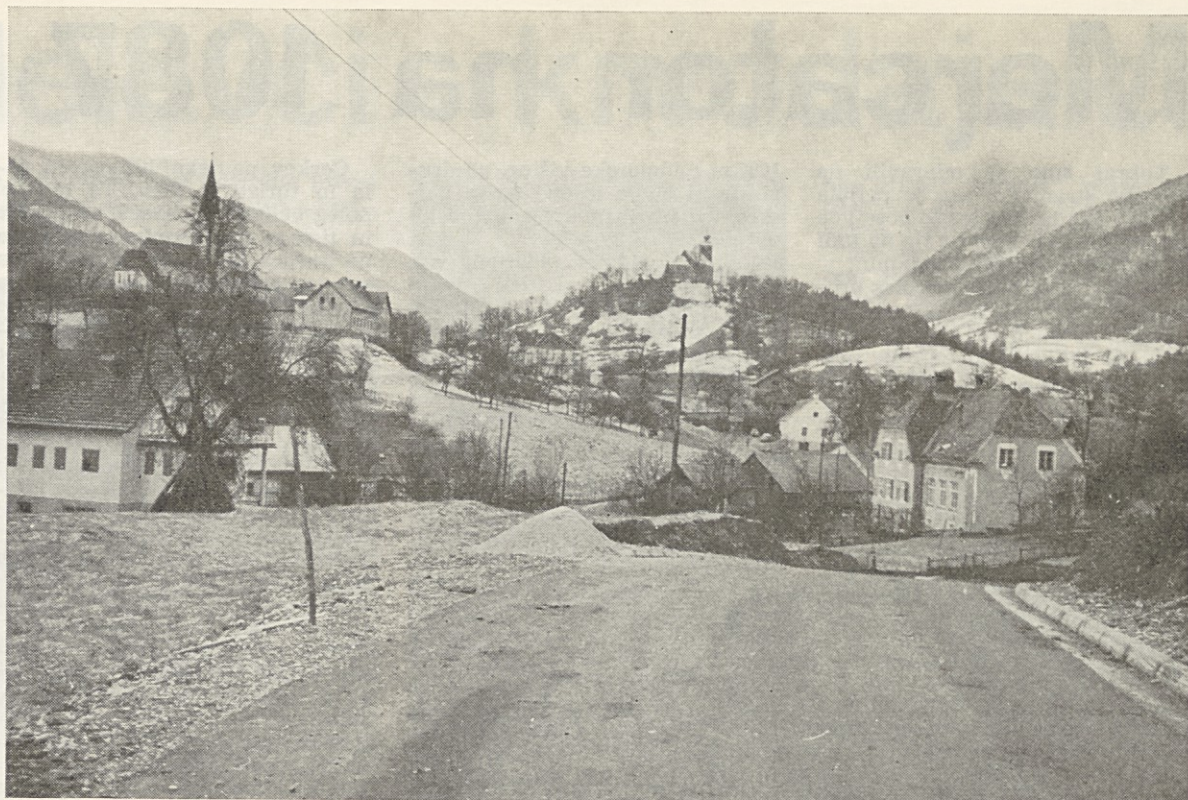
— Ali ne gre ta tvoj kompleks zaradi pleše malo predaleč?

— Že vem kaj bi rada povedala: tvoj oče je boljše kuhal, kot jaz!

Iz TOZD Panonija Ptuj

Kot povsod, tudi na Štajerskem primanjkuje snega. Nekoliko smo ga odkrili v Želatah, saj v tem kraju v bližini Donačke gore hitro zapade in včasih imamo resne težave z dostavo blaga, ker cesta ni redno čiščena. V preteklem letu so skozi vas potegnili asfaltno prevleko, ostalo pa je še 4 km makadama, ki spominja na zorano njivo. Z modernizacijo cest bi ta kraj postal zanimiv za turizem.

V prenovljeni stavbi v Želatah imata svoji prodajalni Kmetijski kombinat TOZD Kooperacija Ptuj in pa TOZD Panonija, ki je poleg trgovine uredila še lep bife, ki odlično služi svojemu namenu, saj nekaj kilometrov naokoli ni nobene gostilne.

Obnovljena zgradba z obema prodajalnama in bifejem so nedvomno velika pridobitev za ta kraj v osrčju Haloz, ki spada med najmanj razvita haloška območja.

V prodajalni in bifeju v Želatah dela samo še petčlanski kolektiv, ki se bo moral truditi, da bo zadostil neštetim željam in zahtevam potrošnikov.

MARIJA ČEH, sedanja predsednica sindikalne organizacije v TOZD Panonija Ptuj, sicer pa namestnik vodje prometnega oddelka, je zagledala luč sveta 19. 2. 1925. V letošnjem letu praznuje zraven 50-letnice še 20-letnico dela v Panoniji. Začela je kot prodajalka, končala poslovodsko šolo, bila na delovnem mestu poslovodje ene izmed največjih prodajaln, vodja oddelka embalaže, nekaj časa kot fakturist, saldakonist itd.; skratka, najdemo jo vsepovsod tam, kjer je bilo potrebno trdo delati.

Zraven vestnega dela na delovnem mestu je vseskozi aktivna družbeno-politična delavka. Večkrat je bila izvoljena v DS, upravni odbor, razne komisije, delala je tudi kot sekretarka osnovne organizacije Zveze komunistov. Izven Panonije je aktivna delavka v SZDL, ZKS in RK. Težko je naštetati vse njeno delo in aktivnost. Lahko pa trdimo, da je in še vedno dela dosledno, kvalitetno, pošteno, ne glede na dolžino delavnika, tako dolgo, da je delo opravljeno. Na koncu pa nikoli ne vpraša za plačilo nadurnega dela. Delo mora biti opravljeno, pravi. Je vzgled, ki ga je vredno posnemati.

Ob njenem življenjskem jubileju ji želimo še mnogo zdravih in srečnih let in ji iskreno čestitamo.

Brez besed

Mercatorjev mozaik ■ Mercatorjev mozaik ■ Mercatorjev mozaik

TOZD »Veleblagovnica Beograd« iz Beograda poročajo, da bodo v letošnjem letu posvetili več pozornosti rekreaciji delavcev. V ta namen so se s »Halo sportova« v Zemunu že dogovorili za sodelovanje. Dvakrat tedensko bosta po dve uri delavcem beograjske veleblagovnice na voljo bazen in trim dvorana. Zani-

manje je zelo veliko in upajmo, da nam kaj več o tej rekreaciji napišejo tudi sami.

TOZD Kavarna bar »Nebotičnik.« Prav zanimive podatke so nam postregli v Nebotičniku. Znano je namreč, da po gostinskih lokalih letno »izginejo« velike količine kozarcev, skodelic

in kavnih žličk. Tudi Nebotičniku ni prizanešeno. Seveda je treba upoštevati, da se nekaj steklenine obrabi, okruši, razbije. Veliko kozarcev, največkrat emblemiranih, pa gre domov skupaj z obiskovalci. V lanskem letu so nakupili kar 2311 kosov razne steklenine, za kar je znal račun več kot dva stara milijončka. Od tega pa je bilo vidnega loma le za slabe štiri tisočake...

TOZD »TMI« — Tovarna mesnih izdelkov. Malo pozno je sicer pisati o dedku Mrazu. Pa vendar naj objavimo sporočilo, ki pravi, kako so pri njih razveselili malčke. Dedek Mraz jih je pričakal v obratni menzi, seveda z velikim košem praktičnih daril. Ni pa pozabil tudi na prijetno igrico, da so bili malčki še bolj veseli. Tako kot vsako leto, je tudi minulo srečanje organiziral sindikat, ki je ob koncu malčke in starše tudi pogostil.

DELOVNA SKUPNOST PODJETJA. V januarju je tovariš Kancijan Hvastija iz planskega oddelka, sicer pa tudi naš fotoreporter, v prostorih ERC pripravil razstavo svojih fotografij. Prikazal je 49 najuspešnejših posnetkov zadnjih sedmih let. Fotografije so bile interierskega, portretskega in reporterskega značaja. Nekatere med njimi je posnel v Mercatorju.

Razstavo so si ogledali številni naši delavci, nekateri celo po nekajkrat. Največ zanimanja in pohval je požela mikrofotografija s podpisom Moj mali svet, ki prikazuje polža na jabolku. Razstava je odlično uspela, saj je vnesla v naše delovno okolje kanček zadovoljstva in lepote.

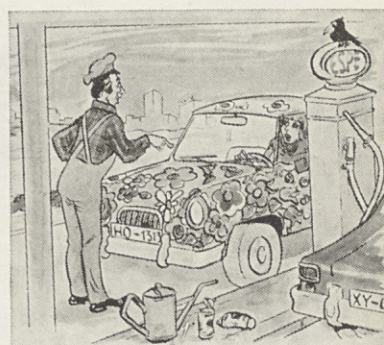
Takih in podobnih potez si od naših članov kolektiva še želimo. Tako smo se lani navduševali nad slikami naše slikarke Tilke Miler, zdaj nad umetniško fotografijo Kancijana Hvastije in z veseljem pričakujemo, da se nam bodo predstavili še drugi naši sodelavci, ki se ukvarjajo s podobnimi konjički.

PA ŠE TO. Čas teče, dopusti bomo kar naenkrat tu. Verjetno se bomo letos zanj lažje odločili, saj bo naš počitniški dom v Dajli odprt že 1. maja. Za dopustnike bo na razpolago 23 sob. Devet od tega jih bo štiriposteljnih, štirinajst pa bo imelo po dve ližišči. Vs esobe bodo opremljene s sanitariji in tušem. Pa prehrana? Moderna kuhinja bo pripravila lahko 150 do 200 obrokov hrane dnevno, žejo pa si bomo lahko pregnali v bifeju. Počitniški dom v Dajli bo namenjen delavcem Delovne skupnosti podjetja, TOZD Grosist, Rožnik in Skupnosti TOZD Detajl. In če bo še prostor, bodo tja na počitnice lahko prišli tudi delavci iz ostalih TOZD podjetja Mercator.

TOZD »Standard« Novo mesto. Ob nedavnem obisku na upravi TOZD »Standard« v Novem mestu so povedali, da veliko pozornost posvečajo vzgoji novega trgovskega kadra. Trenutno imajo kar triinštirideset učencev. Nekaj jih je v šoli v Brežicah, nekaj pa na praktičnem pouku v trgovini. Toda, koliko jih bo ostalo po končani šoli v trgovini, ne ve nihče. Znano je, da so v trgovini slabi pogoji, zato se mladi tega dela izogibajo. Največ se jih zaposli v industriji in administraciji. Lani se je celo zataknilo že pri učenjih. Planirali so, da jih sprejmejo v uk 27, dobili pa so jih le 20.

Zbral: Mile Bitenc

Opravičujemo se za napako, ki nam jo je v zadnji posebni številki Mercatorja zagodel tiskarski škrat, ki je TOZD Metlika preimenoval v TOZD Metalka.

— S čim lahko postrežem, gospodična? Z bencinom ali z vodo za rožice?

Preberite, zanimivo je

● **NA SVETU SKORAJ ŠTIRI MILIJARDE LJUDI** (Delo, 5. februar) Na svetu živi zdaj 3 milijarde 860 milijonov prebivalcev, od tega 2 milijardi 204 milijone v Aziji ali kar 57 odstotkov skupnega števila prebivalcev. Na drugem mestu je »stara celina«, kjer živi 472 milijonov ljudi, oziroma 12,2 odstotka celotnega prebivalstva na svetu. Sledijo Afrika, Latinska Amerika, Sovjetska zveza, Severna Amerika in Oceanija.

Število prebivalcev se najhitreje veča, je rečeno v letopisu OZN o prebivalstvu, v Afriki. V devetih afriških državah je letni prirastek prebivalstva večji kot 3 odstotke, v 39 državah na tej celini pa presega 2 odstotka.

V 22 od 34 evropskih držav pa letni prirastek prebivalstva znaša manj kot en odstotek.

Na afriški celini pa so najmanjše možnosti za dolgo življenje, saj znaša povprečna življenjska doba manj kot 50 let. V 21 afriških državah pa povprečno človeško življenje doseže manj kot 40 let. V Liberiji je bilo 1971. leta 159 smrtnih primerov na 1000 novorojenčkov.

Razlike so velikanske, če napravimo primerjave s Švedsko, kjer ljudje povprečno živijo 72 let in je le 9,6 smrtnih primerov na 1000 prebivalcev. Povprečno človeško življenje, ki presega 70 let, imajo tudi na Nizozemskem, Danskem, Japonskem, v Izraelu in na Islandiji.

Kar zadeva starostno sestavo prebivalstva, pa sta najmlajši celini Afrika in Latinska Amerika, kjer je približno 40 odstotkov skupnega prebivalstva starih manj kot 15 let. V Evropi ta odstotek ne dosega 30.

Letopis OZN predvideva, da se bo do leta 2007 število prebivalcev na svetu podvojilo.

● **KAKO PRIDELATI VEČ HRANE?** (Delo, 4. feb.) Pod pokroviteljstvom predsednika republike Josipa Broza Tita bo septembra v Novem Sadu jugoslovanski kongres o proizvodnji človeške hrane v naši državi.

Ocenjujejo, da bo na kongresu sodelovalo okoli 2500 znanstvenih in strokovnih delavcev iz neposredne proizvodnje in zainteresiranih ustanov. Kongres bo delal v osmih sekcijah, prebrali pa bodo 353 referatov in koreferatov 570 avtorjev.

Na kongresu, ki bo najpomembnejše zborovanje pri nas o vprašanjih kmetijske-industrijske proizvodnje, bodo razpravljali o možnostih, da povečamo proizvodnjo hrane. Hkrati naj bi dal

kongres svoj prispevek k realnemu planiranju razvoja kmetijstva in prehranske industrije v prihodnjem srednjeročnem programu, kakor tudi v dolgoročnem razvojnem načrtu Jugoslavije.

● **JANUARJA CENE NISO MIROVALE** (Delo, 8. feb.) Januarja so bile cene kar za 30,5 odstotkov višje kot januarja lanske leto.

Rast cen se je v vsej državi z nezmanjšano stopnjo nadaljevala tudi v letošnjem januarju, saj so bile cene na drobno januarja letos kar za 30,5 odstotka višje kot so bile januarja lani; v primerjavi z lanskim decembrom pa so bile višje za 2 odstotka.

Po podatkih zveznega zavoda za statistiko so bili januarja letos v primerjavi z lanskim januarjem industrijski prehrabeni izdelki v vsej državi dražji povprečno za 38,2 odstotka, industrijski izdelki so bili za 33,2 odstotka dražji, kmetijski pridelki pa so bili dražji za 18,8 odstotka.

Kljub prepovedi podražitve industrijskih izdelkov, dokler ne bi bil sprejet družbeni dogovor o cenah za letošnje leto — prepoved so sprejeli v prvi tretjini januarja — so se januarja letos izdelovalčeve cene industrijskih izdelkov povečale.

Izbor:
Mile Bitenc

Kdo je dobil nagrado?

V tri izvode našega časopisa smo v prejšnji številki nalepili nagradne nalepke. Slučaj je nanesel tako, da so ti trije izvodi časopisa zašli na tri različne konce Slovenije.

Prvo stran z nagradno nalepko, to smo zahtevali, smo prejeli iz Ptujja. To sodimo po poštnem žigu. Žal pa brez naslova in tako ta nagrada ni podeljena. Ostali dve nagradi pa čakata na MINKO TURK iz Novega mesta in DANO ABRAM iz Cerkna. Čestitamo!

Pust brez pustnih šem pa res ni pravi Pust! Vsaj nekoliko stanam ga med letošnjimi redkimi maskarami na upravi pričarali tile dve »ljubki« šemici

Do 25. junija 1975 – Sporazum o varstvu pri delu

(Nadaljevanje in konec)

Zakon o varstvu pri delu nala- ga organizacijam združenega dela, kot glavnemu nosilcu nalog in zadev, s katerimi se izvaja in po- spešuje varstvo pri delu, da ustvarja in zagotavlja takšno de- lovno okolje in takšne varne de- lovne razmere, da delavec ob nor- malni zmogljivosti ter strokovni in delovni sposobnosti lahko opravlja svoje delo, ne da bi pri- šlo pri tem do telesnih poškodb ali zdravstvenih okvar. Zato mo- ra organizacija združenega dela organizirati in voditi delovni pro- ces tako, da so v njem zajeti var- stveni ukrepi in normativi kot njegov sestavni del.

Ker je sistematizacija delovnih mest sistematični razvid delovnih mest v procesu dela, mora biti le-ta izdelan na podlagi razčleni- tive delovnega procesa z ugotovi- tvi vseh zahtev za opravljanje dela na delovnem mestu. Poleg splošnih, morajo biti opredeljeni tudi posebni in drugo pogoji, v katerih se opravlja delo in ki so vsebina delovnega mesta. Opisa-

ne morajo biti torej tudi nevarno- sti pri opravljanju dela ter dolo- čene naloge in odgovornosti de- lavcev v zvezi z zagotavljanjem varnega delovnega okolja in var- nih delovnih razmer. Te naloge in odgovornosti pa morajo biti določene tako, da je iz njih mo- goče razbrati za kakšne zadeve s področja varstva pri delu odgo- varja npr. poslovodja, vodja od- delka, vodja delovne skupine, obratovodja, vodja splošne služ- be itd.

Organizacija združenega dela mora pooblastiti določenega de- lavca, kot odgovornega za oprav- ljanje strokovnih nalog s pod- ročja varstva pri delu oziroma za zagotavljanje izpolnjevanje var- stvenih ukrepov in normativov. Pooblaščen delavec bo upravičen in dolžan se ukvarjati s problemi, ki nastajajo v zvezi z zagotavlja- njem varnega delovnega okolja in varnih delovnih razmer. Od na- rave in obveznosti del pa bo od- visno, ali bo takšno pooblastilo le samo del delovne obveznosti de-

lavca, ali pa bo to edina delovna obveznost delavca.

V organizacijah združenega de- la, kjer so nevarnosti za poškod- be in obolenja v zvezi z delom večje, mora biti organizirana po- sebna služba varstva pri delu, kjer smejo delati le delavci, ki so za to dejavnost strokovno uspo- sobljeni. Ta določila pa so poseb- no pomembna za delovno organi- zacijo, ki ima v svojem sestavu več temeljnih organizacij združe- nega dela, katera so po svojem delovnem procesu, po zahtevnosti, težavnosti in nevarnosti del raz- lične. To velja tudi za Mercator. V vsaki TOZD bo potrebno imeti za varstvo pri delu pooblašče- nega delavca za določene zadeve. V samoupravnem sporazumu o zdru- ževanju v podjetje, pa bi se lahko dogovorili, da se organizira v De- lovni skupnosti podjetja služba za varstvo pri delu, katera bi lahko bila pooblaščenec v TOZD v ve- liko oporo. S takšno organizira- nostjo v tej službi pa bi bila za- gotovljena tudi večja učinkovi-

tost delovanja glede na objektiv- ne potrebe in možnosti.

Organizacija združenega dela mora zagotoviti, da je vsak dela- vec, po programu teoretičnega in praktičnega usposabljanja, ob prvi in vsaki kasnejši razporeditvi na drugo delovno mesto oziroma drugo delo, poučen in seznanjen z delovnimi razmerami in nevar- nostmi pri delu, z varstvenimi ukrepi, s sredstvi in opremo za osebno varnost pri delu ter nji- hovo uporabo in vzdrževanje. Ob- časno je treba obvezno opravljati preizkuse znanja delavcev o varstvu pri delu, če so usposob- ljeni za varno opravljanje, vode- nje ali organiziranje del. Rok in način občasnih preizkusov določi organizacija združenega dela, ven- dar ta rok ne sme biti daljši od dveh let za delavce, ki neposredno opravljajo, vodijo in nadzirajo de- lo, pri katerih je večja nevarnost poškodb in zdravstvenih okvar. Dokler delavec nima potrebnega znanja in ustrezno opravljenega preizkusa, ne sme samostojno

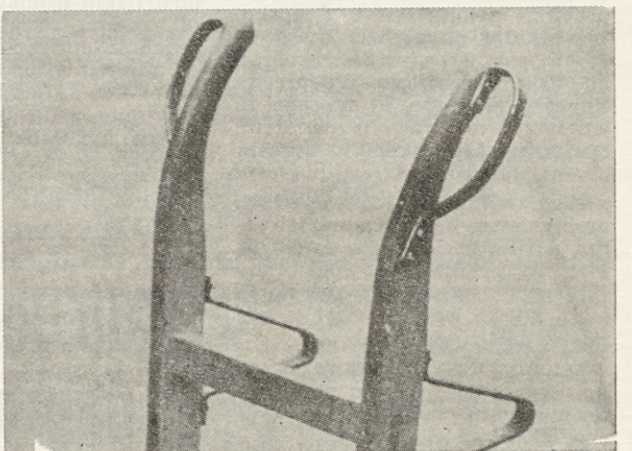
Vozičke je treba nakladati samo tako visoko, da se la- hko vidi preko njega in pra- vočasno opazi morebitne zapreke na poti.

Konzervne doze in podob- ne predmete ne smemo zla- gati na tleh više kot 1,70 m, na mizah ne više kot 0,70 m, in na policah ne više kot 0,40 m.

Pri »rudelnih« se priporoča namestitvev zaščitnih loc- njev na koncu držal, da se prepreči poškodbe rok.

Skladovnice konzervnih doz je treba zavarovati tako, da se vloži med posamezne vr- ste vložke iz valovite le- penke, papirja ali podobno. Na ta način se prepreči, da bi se skladovnica podr- la zaradi drsenja med dozami.

Prostor pred dvigalom mo- ra biti dovolj velik za ma- nipulacijo, prost in označen s črto narisano v tla. Ta prostor naj obsega 3- do 4-kratno površino dvigala.

Orodja, ki so primerna za odpiranje zabojev, rezanje žice in žičnih trakov, s ka- terimi so speti zaboji.

opravljati, voditi in nadzorovati del.

Organizacija združenega dela sme uporabljati samo takšne objekte, delovna sredstva, delovne priprave in naprave ter dajati v uporabo samo takšna sredstva in opremo za osebno varstvo pri delu, ki ustrezajo predpisom o varstvu pri delu. Skrbeti mora za periodične preiskave kemičnih in bioloških škodljivosti in mikroklima ter za periodične preglede in preizkuse določenih delovnih priprav in naprav. Roki, postopki in način ter periodičnih preiskav in pregledov se določijo v samoupravnem splošnem aktu. Omeniti pa je treba, da je organom inšpekcije dela naložena naloga, da lahko v konkretnih primerih določijo tudi krajše roke, če ugotovijo, da ni zagotovljena zadostna varnost, zaradi česar bi lahko prišlo do poškodb in zdravstvenih okvar.

Posebne so obveznosti projektorskih in drugih organizacij združenega dela, ki morajo upoštevati varstvene ukrepe in normative pri projektiranju gradbenih objektov in tehnoloških procesov oziroma načrtovanju ali proizvodnji delovnih priprav in naprav ter sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu. O tem in o morebitnih varstvenih rešitvah morajo izdati pod presojo sankcije pismeno izjavo. Ta način velja tudi za uvoznike delovnih priprav in naprav, sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu ter investicijsko tehnični dokumentaciji. Pismeno izjavo oziroma dokumentacijo pa lahko po naročilu izda tudi ustrezni strokovni zavod za varstvo pri delu, vendar prevzame s tem tudi vso odgovornost.

V skladu s predpisi o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju mora organizacija združenega dela poslati delavce na predhodne in na posebne predhodne in periodične zdravstvene in psihofizične preglede. Način in postopek za preglede predpiše s pravilnikom republiški sekretar za delo. Sedaj velja »Pravilnik o načinu in postopku za opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev« (Uradni list SRS št. 33/71). Za voznike motornih vozil velja »Pravilnik o zdravstvenih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati vozniki motornih vozil«. Za delavce na delu v živilski industriji, trgovini z živilom in gostinstvu velja »Pravilnik o načinu opravljanja zdravstvenega pregleda zaposlenih, ki so pod zdravstvenim nadzorstvom«. Na predhodni zdravstveni pregled mora biti poslan delavec, ki vstopi na delo prvič po presledku daljšem od 6 mesecev, ali ki preboli hujšo bolezen ali preide na drugo delo. Na poseben predhod-

ni zdravstveni in psihofizični pregled mora biti poslan delavec, predno je razporejen na delo z večjo nevarnostjo poškodb ali zdravstvenih okvar. Med zaposlitvijo pri takem delu pa je treba delavca pošiljati na posebne periodične in psihofizične preglede, da se ugotovi, ali izpolnjuje potrebne zdravstvene in psihofizične pogoje za določeno delo z večjo nevarnostjo poškodb ali zdravstvenih okvar. Da se bomo izognili težav bo treba razmisliti in se sporazumeti, kje in kako bomo zaposlili delavce, kadar jim ni več dovoljeno opravljati prejšnja dela.

Do organov inšpekcije dela ima organizacija združenega dela obveznost, da jih obvesti o začetku svojega dela in o začetku dela katerekoli svoje delovne enote ter o začetku opravljanja posebno nevarnih in škodljivih del najmanj osem dni poprej. Prijavi o začetku takšnih del priložiti tudi program varstvenih ukrepov za opravljanje takih del. Organ inšpekcije dela je treba takoj obvestiti tudi o vsaki smrtni nesreči, kolektivni nesreči, hujših nesreč pri delu in o vsakem primeru, ki lahko spravi v nevarnost življenje delavcev pri delu. O vsaki smrtni nesreči in hujši nesreči pri delu pa je treba obvestiti tudi pristojni organ javne varnosti. Ta organ je praviloma postaja milice, na katerem območju se je zgodila nesreča. Razlaga pojma nesreče pri delu je dana v Zakonu o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list SFRJ št. 35/72, člen 17. — nesreča pri delu, člen 18. — poklicna bolezen).

Pravice in obveznosti delavcev s področja varstva pri delu izhajajo iz splošnih načel urejanja medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu, kjer so določene osnovne pravice delavcev od varstva pri delu, ki jih pa tudi zavezujejo, da morajo v temeljnih organizacijah združenega dela zagotoviti predpisano varstvo pri delu. Zakon o varstvu pri delu pa določa in ureja uresničevanje teh pravic in obveznosti. Uresničevanje se osnovno kaže v sprejemanju, spreminjanju, dopolnjevanju in usklajevanju varstvenih ukrepov in normativov ter vprašanj v zvezi z uveljavljanjem in urejanjem varstva pri delu. To se pravi, da morajo delavci vprašanja urejanja varstva pri delu, urejati na način, ki je določen za urejanje medsebojnih razmerij v združenem delu. Zato je poudarjena obveznost delavcev, da morajo urejati in opravljati delo s takšno pazljivostjo, da s tem varujejo svoje življenje in zdravje ter zdravje in življenje drugih sodelavcev, tudi tistih, ki sicer niso sodelavci pa z njimi v svojem delu prihajajo v stik. Subjekt

varstva pri delu ni organizacija združenega dela, marveč delavci sami, ki svoje medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti tudi glede organiziranja in delovanja varstva pri delu urejajo s samoupravnimi sporazumi in drugimi splošnimi akti. To pomeni; določati varstvene ukrepe in normative za zagotavljanje varnega delovanja okolja in delovnih razmer; določati pravice in obveznosti delavcev, strokovnih služb in samoupravnih organov na področju varstva pri delu; programirati razvoj in napredek varstva pri delu hkrati s programiranjem izpolnjevanja nekaterih obveznosti ter v ta namen potrebnih sredstev; določati obseg, mesto in strukturo strokovnega opravljanja zadev s področja varstva pri delu; razvijati in organizirati medsebojne odnose za uspešno, usklajeno reševanje zadev s področja varstva pri delu. To naj bi bila v glavnem vsebina urejanja varstva pri delu v naših samoupravnih sporazumih in drugih splošnih aktih.

Nadzorstvo nad izvajanjem Zakonov in drugih predpisov o varstvu pri delu ter varstvenih ukrepov in nad upoštevanjem normativov, ki jih s svojo normativno dejavnostjo določajo delavci v organizacijah združenega dela opravljajo organi inšpekcije dela. Ti organi imajo nadzor tudi nad izvajanjem zakona in drugih predpisov o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, ustreznih družbenih dogovorov, samoupravnih sporazumov in splošnih aktov organizacij združenega dela. Organi inšpekcije dela v SR Sloveniji so: republiški inšpektorat dela, občinske oziroma medobčinske inšpekcije dela in republiški rudarski inšpektoriat. Republiški inšpektoriat dela opravlja neposredno nadzorstvo nad določenimi področji (panogami: industrija, kmetijstvo itd.) in daje tudi pojasnila in tehnične nasvete za izvajanje predpisov o varstvu pri delu. Občinski oziroma medobčinski organi inšpekcije dela pa so pristojni, da opravljajo inšpekcijski nadzor na področju trgovine in gostinstva itd. v zvezi z izvajanjem predpisov o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in zakonov ter predpisov o varstvu pri delu. Naloge organov inšpekcije dela opravljajo inšpektorji dela, ki so

pri opravljanju svojih nalog samostojni, nastopajo in izdajajo odločbe v okviru dolžnosti in pooblastil določenih s predpisi.

Inšpektorat dela nima samo pravice in dolžnosti, da po uradni dolžnosti prijavlja ugotovljene prekrške s področja varstva pri delu pristojnemu sodniku za prekrške. Pravica in dolžnost inšpektorja dela je tudi, da v primerih določenih v zakonu o varstvu pri delu (56. in 57. člen) izreče denarno kazen (mandatno kaznovanje) odgovorni osebi v znesku 100 dinarjev na licu mesta. V nadzorstvo nad izvajanjem določb zakona o varstvu pri delu ter drugih predpisov o varstvu pri delu, varstvenih ukrepov in normativov se mora vključiti tudi samoupravna delavska kontrola in družbeno-politične organizacije.

Če je kje, potem so na področju uresničevanja varstva pri delu potrebna naša skupna prizadevanja v cilju realizacije načel kot jih zahtevajo ustavna določila, dokumenti kongresov in zakonske določbe ter predpisi, da postane varstvo pri delu pravica in obveznost vsakega delavca.

Marjan Pogačnik

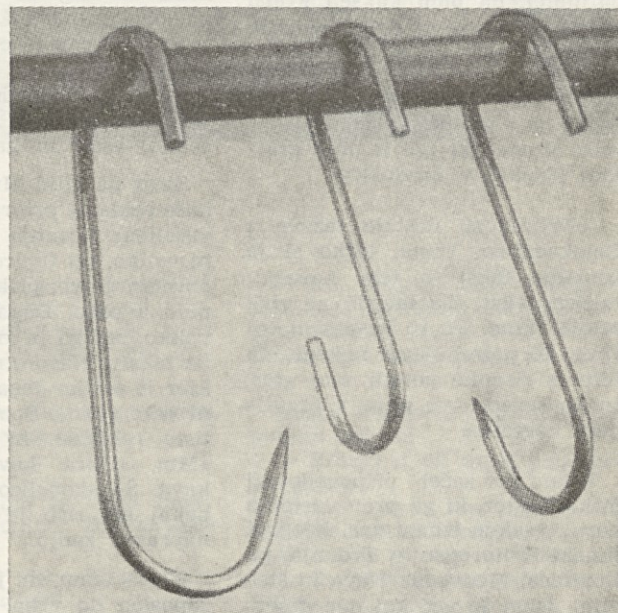
— Uslišite me, Lili, ponoči ne morem spati ...

— Zakaj se pa potem ne prijavite za mesto nočnega čuvaja?

Kadar pri čiščenju izložbenih oken lestve ne morete primerno zavarovati, zahtevajte, da vam drži lestev primerno pomožna oseba.

S-kljuke za nabadanje mesa morajo biti priostrene samo na enem koncu. Primernejše so S-kljuke, katerih ena stran je zasukana. Z njimi prihranimo na prostoru, poleg tega pa je nasajanje mesa nanje varnejše.

„Včasih premišljujem cele noči...“

Rišem že pravzaprav celo življenje, pravi Miki Muster.

Reklamne filme za Mercator prav rad pripravljam, seveda tudi v veliko zadovoljstvo številnih gledalcev. — Časa je malo; ampak obljubim, da bom kakšen krajši film med letom še lahko naredil.

»Pravkar imam za vas v delu nov film,« je začel pripovedovati Miki Muster, ko nas je pred kratkim obiskal v uredništvu.

»Tokrat so nastale težave z Belokranjco. Veste, težko si je izmisliti tekst v tem narečju; takšen tekst, da seveda ne ruši celote filma. Pa so še potem težave, ko potrebujemo nekoga, da liku iz risanke posodi svoj glas. In da seveda vse pove v pravilnem narečju.«

Tako je začel pripovedovati Miki Muster, ki ga prav verjetno pozna vsakdo izmed nas. Njegovi junaki Zvitorepec in Trdonja, pa Lupinica, Medvedek Neva in številni drugi že več kot dve deset-

letji razveseljujejo predvsem mlade bralce.

Miki Muster riše že dolgo; že vse življenje, kot pravi sam. Tisoče in tisoče likov iz raznih risank je zašlo med milijone bralcev in danes verjetno ni nikogar, ki jih ne bi poznal.

»Pri TT so pred leti hoteli začeti objavljati neko Disnevo risanko. Ker pa jo niso pravočasno dobili, so prosili mene za pomoč. Tako sem čisto slučajno začel risati Zvitorepca, ki je potem kar celih dvaindvajset let navduševal staro in mlado. Naj povem še to, da sem si tudi tekste sam izmišljal.«

Miki Muster pa ne riše samo tistih risank, ki jih zasledimo v raznih časopisih. Pripravlja tudi risanke za reklamne filme na televiziji. Spomnite se samo priljubljenih reklam o Mercatorju. Da, prav Miki Muster je njihov »oče« in verjetno gre njemu zahvala, da so med gledalci naletele na takšno popularnost.

»Prvi reklamni film sem za Mercator napravil že leta 1968. Navdušil je številne gledalce. Temu je sledil drugi, pa tretji... No, v kratkem se bo na malih zaslonih pojavil najnovejši, sedmi film. Risbe so končane; za snemanje bomo porabili dva dni, nato pa pride še sinhronizacija.«

Zanimalo nas je, koliko risb mora napraviti za takšen film. Pri zadnjem, najnovejšem filmu, je bilo za vsak lik treba narisati po trideset risb, torej skupaj kar sto petdeset za pet narodnih noš. Toda to za Mikija Mustra ni ne veliko, ne težko. Pravi, da mu največ časa vzame razmišljanje kako naj film napravi. In tudi do ideje za tekst ni tako enostavno priti. Dialekte je treba napisati pravilno; takšne, kakršne jih ljudje poznajo. Tudi teksti morajo biti takšni, da se jih gledalci lahko zapomnijo; obenem pa naj bodo seveda tudi zabavni.

»Če imam enkrat idejo v glavi, določeno temo,« pravi Miki Muster, »potem delo ni težko in gre hitro od rok. Za izdelavo filma potrebujem približno dva tedna. S teksti je malce težje. Verjemite mi, da o tem včasih premišljujem cele noči. Že se je zgodilo, da sem sredi noči »pogrunjal« besedilo, vstal in ga zapisal.«

Sicer pa Miki Muster pravi, da naše reklame pripravlja z velikim veseljem. Risanja pri »dialektih« ni veliko, saj figure največkrat le obrnejo glavo, prikimajo, zamahnejo z roko. Dogajanja torej ni veliko, pač pa je močan poudarek na tekstu. Nasprotno pa v filmih, kjer je veliko dogajanja, besedilo ni tako važno. Spomnite se samo tiste reklame, ki pravi takole: »Mm, dobra kavica, Mercator kava. Še skodelico za vas!« Kar nekaj sto risb je bilo potrebno napraviti zanjo.

Kljub temu, da je Miki Muster zaposlen do vrha glave, nam je

ostal zvest. Letno nam napravi po en enominutni film. Obljubil pa je, da bo vmes, ko bo vsaj malo prost, napravil še kakšen krajši, petnajst sekundni film.

Tako se bo serija reklamnih filmov, ki so med TV gledalci že tako priljubljeni, v teh dneh po-

večala za nov film. Tokrat bo reklama v risanki na temo šolarjev.

Ne, več ne povemo. Saj boste nov reklamni film lahko že v kratkem videli na malih zaslonih.

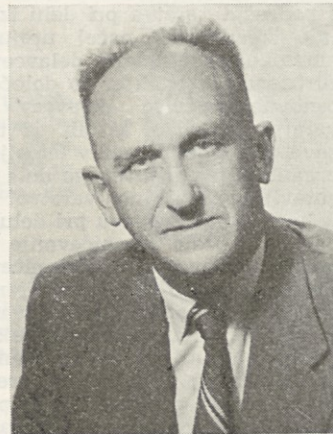
Pogovor zapisal:
Mile Bitenc

Franca Golobu v slovo!

V torek, 18. februarja smo se na Žalah poslovili od sodelavca Franca Goloba. Vest, da ga ni več med nami, nas je globoko presunila. Ne moremo dometi, da ga je kruta usoda nenadoma izrgala iz naše sredine.

Inženir Franc Golob je bil rojen 3. avgusta leta 1912 v kraju Lopata pri Celju. Po končani osnovni šoli je obiskoval gimnazijo, za tem pa se je vpisal na Ekonomsko-komercialno visoko šolo v Zagrebu. Leta 1939 je tamkaj tudi diplomiral.

Prva služba ga je že leto dni za tem čakala v Ljubljani.

Zaposlil se je pri »Prevodu«, banovinskem prehranjevalnem zavodu. V letu 1941 je bil mobiliziran in ob razpadu predaprilske Jugoslavije odpeljan v nemško vojno ujetništvo. Kasneje je bil tudi italijanski vojni ujetnik in šele avgusta leta 1945 se je vrnil iz ujetništva.

Po osvoboditvi je bil nekaj časa v službi pri Ministrstvu za trgovino in preskrbo LRS, februarja 1946 pa je bil po službeni potrebi premeščen na Urad za cene pri Predsedstvu vlade LRS. Na tem delovnem mestu je vodil različne referate; tako referat za trgovino, kemično industrijo, industrijo gradbenega materiala ter obrt.

Zaradi pomanjkanja strokovnega učnega kadra je tovariš Golob od leta 1948 do 1952 tudi predaval kot honorarni predavatelj na Tehnični srednji šoli v Ljubljani plani-

ranje in organizacijo proizvodnje. Za oba predmeta je napisal tudi skripta. Prav tako je nekaj časa predaval na lesno-industrijski šoli v Ljubljani administrativno tehniko in tudi za ta predmet sestavil skripto.

Kot uslužbenec Urada za cene pri Predsedstvu vlade LRS in Ministrstvu za trgovino in preskrbo LRS je bil član uredniškega odbora »Vestnika urada za cene«, sedanjega »Gospodarskega vestnika«. V tem časopisu je objavljala strokovne članke s področja ekonomike cen, sestavljanja kalkulacij v trgovini, industriji in gradbeništvu ter o operativnem planiranju.

Prvega junija leta 1951 je nastopil službo pri podjetju »Les Ljubljana«, sedanji »Lesnini«, nato še nekajkrat menjal službo, januarja leta 1959 pa je nastopil mesto sekretarja na Ekonomski fakulteti v Ljubljani.

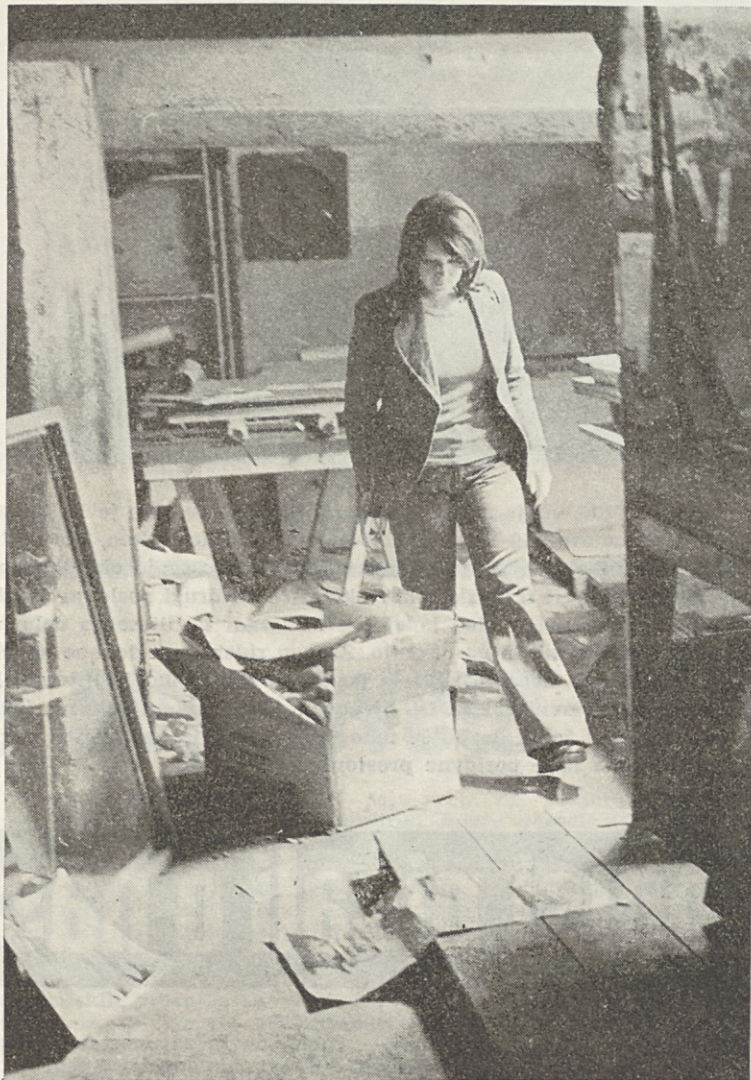
Prav na tem delovnem mestu je inženir Franc Golob v kratkem času pokazal velike sposobnosti in pri delu dosegel velike uspehe. Izven službe, ki je terjala včasih tudi mnogo prostega časa, je aktivno sodeloval tudi pri sindikalnem simfoničnem orkestru, ZROJ in SZDL.

Julija leta 1967 je pri Veltrovinu »Mercator« sprejel delovno mesto referenta za uvoz blaga v zunanjetrgovinskem sektorju, tri leta kasneje pa je prevzel mesto šefa uvoznega oddelka. V lanskem letu je bil imenovan za pomočnika direktorja sektorja.

S smrtjo ing. Franca Goloba smo izgubili vestnega delavca in dobrega tovariša. S svojim delom in bogatimi izkušnjami je veliko pripomogel k ugledu našega zunanjetrgovinskega sektorja in podjetja Mercator. Vrzal, ki je nastala z njegovim nenadnim odhodom, bomo težko nadomestili.

Ohranili ga bomo v lepem spominu kot odličnega delavca, dobrega strokovnjaka in prijatelja. Pogrešali ga bomo vsi, še težje pa njegova življenjska tovarišica, ki ji izrekamo globoko sožalje. Naj mu bo lahka slovenska zemlja!

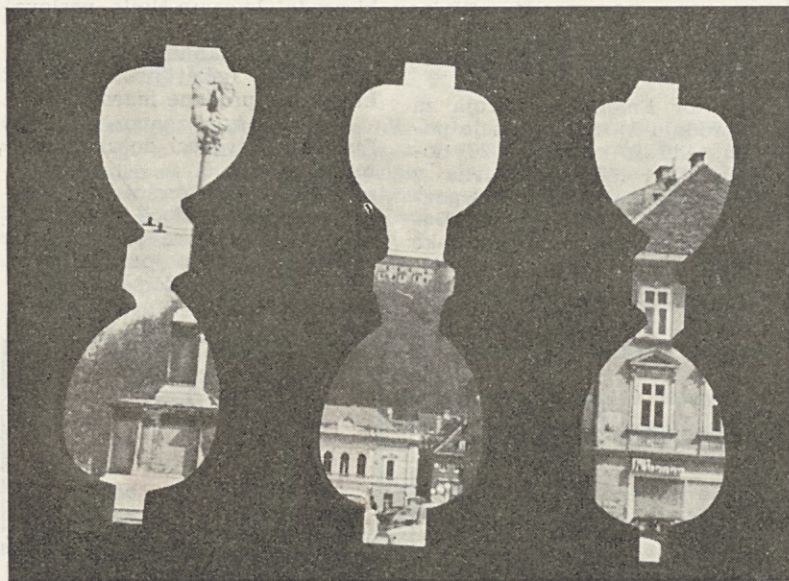
Najbolj uspeli posnetki z razstave našega navdušenega fotoamaterja Kancijana Hvastije

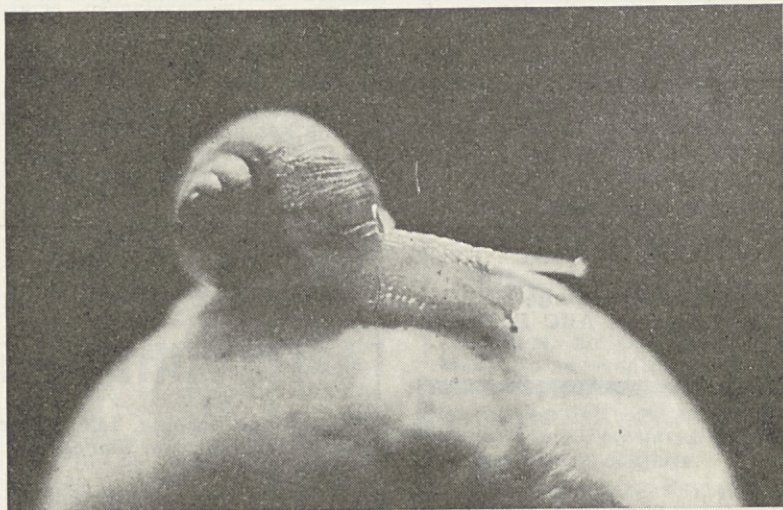
Korak v lepši svet

Rožice, rožice...

Namišljeni vrčki

Moj mali svet

HA-HA-HA

Erna svoji prijateljici: Pomisli, danes je moj mož dobil anonimno pismo.

— Od koga pa, vpraša začudeno prijateljica.

*

Mlad fant pride k očetu, da bi ga zaprosil za roko njegove hčerke: Ne kadim, ne pijem, ne igram kart...

Oče ga nekaj časa gleda, nato pa pravi: Ne, vam pa res ne morem dati svoje hčerke.

— Toda, zakaj pa ne?

— Zato, ker ne bi prenesel, da bi mi potem kar naprej postavljali svojega zeta za zgled...

*

— Zakaj si pravzaprav še vedno jezna name, žena?

— Pozabila sem že zakaj, toda eno ti povem: oprostila ti ne bom nikoli!

Stranka se pritožuje prodajki: Ko sem kupila pri vas ta pulover, ste mi zatrjevali, da je iz čiste volne, na etiketi pa piše »Čisti bombaž«!?

— Že mogoče, toda to na etiketi je samo prevara za molje.

*

Miličnik ustavi na cesti veseljaka s harmoniko: Spremljajte me!

— Zelo rad, tovariš miličnik. Kaj pa boste zapeli?

— No, Tonček bodi priden in reci aaa, nagovarja mamica svojega malčka, da bo stric doktor lahko vzel svoje prste iz tvojih ust.

*

Gospa Repkova se huduje nad svojim možem:

— Včeraj si bil zopet popolnoma pijan!

Mož: To pa ni res, ti se motiš!

Žena: Sam si rekel, da si.

Mož: Saj vendar ne moreš vse verjeti človeku, kar reče, ko je pijan.

— Delaj tako kot jaz: Ne umivaj se in izgledala boš prav tako lepo zagorela.

— Kar odkrito mi povejte, doktor. Resnico bom prenesel! Kdaj bom moral zopet v šolo?

— Bodite pozorni, kako vam obleka posebno pri gumbih lepo stoji!

— Toda, tovariš Neroda, že spet niste ničesar pojedli!

PETER PETEK, vodja zidarske ekipe v TOZD Panonija je 15. januarja 1975 praznoval 50-letnico. V Panoniji je šele 3 leta, odkar ima TOZD Panonija zidarsko ekipo. V tem času je s svojo ekipo »prenovil«
že marsikateri trgovski lokal, skladišče ali drugi poslovni prostor. Postal je nepogrešljiv član kolektiva in zaradi kvalitetnega dela priljubljen med vsemi, ki ga poznajo. Zraven zidarskega dela se ukvarja še s polaganjem keramike, ki jo postavlja prav tako kvalitetno, kot da mu je to osnovni poklic. Ob njegovem življenjskem delu mu iskreno čestitamo z željo, da bo še mnogo let zdrav in zadovoljen »krpal in popravljal«
naše poslovne prostore.

Te dni so drugi časopisi pisali o nas

Delo, 13. februar 1975

Konjsko meso je prava redkost

Konjsko meso, ki pravijo, prija predvsem slabokrvnim, bodo ljubljanske gospodinje zaman iskale v mesnicah MERCATORJA in Emone, pa tudi zasebniki ga nimajo.

V Ljubljani sta samo dve prodajalni konjskega mesa. Prva je pod arkadami na ljubljanski tržnici, druga pa za Bežigradom na Vojkovi 20. Za kilogram...

Delo, 30. januar 1973

NESTRPNI TRGOVCI

Trgovske organizacije MERCATOR, Emona in ABC Delikatosa

Petindvajset TOZDOV — petindvajset let, to je naš MERCATOR, za blagor kupca vnet!

Tudi mi smo bili v gosteh pri Pavlihi v »Nagradni zmešnjavi«

bi rade pomaknile že odmrznjene marže navzgor

Ljubljanske trgovske organizacije MERCATOR... so z očitnim veseljem pozdravile odlok zveznega izvršnega sveta, ki je decembra lani dovolil spremeniti dotlej zamrznjene marže. Toda samoupravno dogovarjanje s proizvajalci, ki ga je predvidel zvezni izvršni svet, bi trajalo predolgo, zato so se našte organizacije obrnile kar na mestno skupščino, naj z odlokom zviša marže za celo vrsto prehrabnenih artiklov.

Le zakaj se ljubljanskim trgovskim organizacijam tako mudi zvišati marže pri prodaji mesnih in mlečnih izdelkov, mesnim in ribjim konzervam... na 20 odstotkov, testeninam, rižu, fižolu, grahu... na 15 odstotkov, sadju in zelenjavi pa celo na 25 odstotkov?

Direktor Emoninega biroja za maloprodajo M. Saks nam je povedal: »Ker so marže od 26. novembra 1971 leta zamrznjene v absolutnih zneskih, so vsa trgovska podjetja v hudih težavah. Danes s prodajo živil zaslužimo tako

malo, da še za enostavno reprodukcijo ni dovolj, kaj šele za gradnjo trgovin. To Ljubljana že zelo hudo občuti. Prepričan sem, da bi prodajala samo živila, poslovila z izgubo ali v najboljšem primeru z minimalnim dobičkom.

Vzemimo nekaj primerov! Pri kilogramu prodane marmelade...

Zaenkrat še ni znano, kdaj bodo ljubljanski trgovci dočakali višje marže...

Tudi če se bo izvršni svet mestne skupščine odločil spremeniti marže za nekatere prehrabnene artikle, bo zato najprej potreben odlok mestne skupščine.

Nova nagradna igra — Tokrat v gosteh

Pavliha pri Mercatorju

Saj ga poznate. List, ki pride, kadar pride. List, ki je namenjen pametnim Slovincem. List, ki je za in proti. List, ki je naše gore list.

Ce bi vas vprašali, kdo je to, bi bil odgovor prelahak. Saj Pavliho pozna že vsak otrok. Pavliho, ki že leta in leta dokazuje, da imamo Slovenci smisel tudi za humor. In prav to je tista stvar, tako pravijo na Pavlihi, ki našo vsakdanjo juho napravi še bolj užitno.

Letos Pavliha slavi pomembno obletnico. Žal se tudi on stara in za rojstni dan bo na torti zagorelo kar lepo število svečic. Koliko jih bo, ne povemo. To je tisto, kar boste v odgovoru zapisali vi, dragi bralci.

Seveda bomo med praviimi odgovori, ki jih boste tokrat poslali v naše uredništvo do 30. marca, izžrebali tri pravilne in jih nagradili. Nagrade seveda prispeva Pavliha, obljubil pa je tole:

— lično vezan letnik Pavlihe 1974

— in dve polletni brezplačni naročnini na Pavliho.

In zdaj na delo. Še enkrat: na dopisnici nam sporočite, koliko svečk bo zagorelo na Pavlihovi torti. Veliko sreče pri žrebanju!

Glasilo delovnega kolektiva »Mercator«, Ljubljana, Aškerčeva 3 — Izdaja skupni delavski svet podjetja »Mercator«
— Izhaja enkrat mesečno — Ureja uredniški odbor: Edo Božič, Danilo Domanjko, Branko Gorjup, Kancijan Hvastiša, Nada Lombardo, Marjan Pogacnik, Jože Renner, Janez Rozman, Mirko Rupel, Stane Vrhovec, Ivanka Vrhovčak — Odgovorna urednica: Ivanka Vrhovčak — Tisk: Učne delavnice, Ljubljana, Bežigrad 8

Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov